

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bc. Pavel Kreuz

**INFORMAČNÍ ZDROJE PRO ANALÝZU MEZINÁRODNÍCH
VZTAHŮ A COUNTRY INTELLIGENCE**

*(Information resources for analysis of international relations
and Country Intelligence)*

Diplomová práce

Praha 2011

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Richard Papík, PhD.

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 7. Ledna 2011

.....

Pavel Kreuz

Identifikační záznam

KREUZ, Pavel. Informační zdroje pro analýzu mezinárodních vztahů a Country intelligence [Information resources for analysis of international relations and Country Intelligence]. Praha, 2011. 89 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce PhDr. Richard Papík PhD.

Abstrakt

Tématem práce jsou informační zdroje vhodné pro analýzu politicko-ekonomického vývoje ve světě a v České republice. Cílem práce je představení a rozbor zdrojů zpravodajské povahy. Pozornost je dále věnována výkladu pojmu *intelligence* a souvisejících termínů. V jednotlivých kapitolách jsou představeny zdroje bezpečnostních a politických analýz, dále poskytovatelé statistických dat a informací o zemích – *country intelligence*.

Abstract

This thesis focuses on the information resources suitable for analysis of political and economic development. The main aim is to present sources which deal with the intelligence. The term "intelligence" is also subject to closer examination. The following chapters describe various sources of valuable information: from providers of security and political analyses to country intelligence.

Klíčová slova

Intelligence, Country Intelligence, Competitive Intelligence, Corporate Intelligence, Mezinárodní vztahy, Geopolitika, Světová politika, Informace o zemích, Informační zdroje

Obsah

PŘEDMLUVA	3
1 ÚVOD	5
2 TERMINOLOGICKÉ A OBSAHOVÉ VYMEZENÍ RÁMUJÍCÍCH POJMŮ	7
2.1 MEZINÁRODNÍ VZTAHY	7
2.2 GEOPOLITIKA	9
3 TERMÍN INTELLIGENCE V KONTEXTU ANALÝZY MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ	12
3.1 LINGVISTICKÝ POHLED NA TERMÍN INTELLIGENCE	12
3.2 COMPETITIVE INTELLIGENCE	14
3.2.1 <i>Country intelligence</i>	16
3.2.2 <i>Corporate intelligence</i>	17
3.3 OPEN-SOURCE INTELLIGENCE (OSINT)	18
3.4 PRIVATE INTELLIGENCE AGENCIES (ZPRAVODAJSKÉ AGENTURY)	21
4 VÝZNAM COUNTRY INTELLIGENCE V SOUČASNÉM SVĚTĚ	23
4.1 MÉDIA, PR A POLITIKA	23
4.2 GLOBÁLNÍ TERORISMUS	25
4.3 ENERGETICKÁ BEZPEČNOST	27
4.4 FINANČNÍ KRIZE	29
5 INFORMAČNÍ ZDROJE PRO GEOPOLITICKOU ANALÝZU MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ	32
5.1 INDIGO PUBLICATIONS	32
5.1.1 <i>Intelligence online</i>	34
5.1.2 <i>Africa Intelligence</i>	36
5.2 DEBKAFILE	40
5.2.1 <i>Produkty a služby</i>	41
5.3 STRATEGIC FORECASTING, INC. – STRATFOR	44
5.3.1 <i>Konkrétní zpravodajské produkty</i>	46
6 INFORMAČNÍ ZDROJE PRO ANALÝZU MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ V ČESKÉ REPUBLICE	48
6.1 AKADEMICKÉ ZDROJE	48
6.1.1 <i>Perspectives</i>	48
6.1.2 <i>Mezinárodní vztahy</i>	49

6.1.3	<i>Mezinárodní politika</i>	50
6.1.4	<i>Obrana a strategie</i>	50
6.2	STUDENTSKÉ PORTÁLY	52
6.2.1	<i>E-POLIS</i>	52
6.2.2	<i>Global Politics (GP)</i>	52
6.3	ANALYTICKÉ ZDROJE NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ	53
6.3.1	<i>AMO – Asociace pro mezinárodní otázky</i>	53
6.3.2	<i>NATO Aktual</i>	54
6.4	ZDROJE INFORMACÍ O MZV POSKYTOVANÉ STÁTNÍ SPRÁVOU	54
6.4.1	<i>BusinessInfo.cz</i>	54
7	SOUKROMÉ ZPRAVODAJSKÉ AGENTURY POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY COUNTRY INTELLIGENCE	58
7.1	IHS JANE'S INFORMATION GROUP – JANE'S	58
7.1.1	<i>Produkty&Služby</i>	60
7.1.2	<i>On-line služby (průběžně aktualizované):</i>	62
7.1.3	<i>Knihy („ročenky“)</i>	62
7.1.4	<i>Časopisy (různá periodicitu)</i>	62
7.2	ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (EIU).....	63
7.2.1	<i>Produkty Country Intelligence</i>	65
7.3	IHS GLOBAL INSIGHT	67
7.3.1	<i>Produkty Country Intelligence</i>	67
8	STATISTICKÉ ZDROJE COUNTRY INTELLIGENCE	70
8.1	THE WORLD FACTBOOK	70
8.1.1	<i>World Leaders</i>	71
8.2	NATIONMASTER.COM.....	74
8.3	PRINCIPAL GLOBAL INDICATORS	75
9	ZÁVĚR	76
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
11	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	88
12	SEZNAM ZKRATEK	89

Předmluva

Povaha dnešního světa je mimořádně komplikovaná. Proces globalizace zproblematizoval postavení jednotlivých státních i nestátních aktérů v mezinárodních vztazích¹. Cílem diplomové práce je proto rozebrat možnosti informační podpory v politických, bezpečnostních a ekonomických otázkách.

K tématu mě přivedl osobní zájem o světovou politiku podpořený studiem politologie a zároveň povaha mé současné profese. Jako informační specialista v mezinárodní advokátní kanceláři *Clifford Chance* pravidelně pracuji s dále uvedenými zdroji a mám tak osobní, dlouhodobou zkušenost s jejich využíváním. Kvalita se mi zpětně potvrdila v řadě kauz, na které jsem byl v důsledku práce s těmito zdroji upozorněn dříve, než se dostaly do běžného mediálního prostoru a ztratily tak svou exkluzivitu a přidanou hodnotu. Má práce proto reflektuje tuto bohatou zkušenost.

„Stejně jako letadla nemohou létat bez radaru, nemůže žádná instituce řádně pracovat bez efektivního zpravodajství,“²

Jerry P. Miller.³

Domnívám se, že kvalitní rozhodování v dnešní době není možné bez adekvátního informačního zázemí. Logice trhu odpovídá, že kvalitní informace jsou cenným, respektive velice drahým zbožím. Kvalitní zpravodajské informace

¹ K tématu viz např.:

BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : Důsledky pro člověka*. Praha : Mladá Fronta, 1999. 160 s.

STIGLITZ, Joseph E. *Jiná cesta k trhu : Hledání alternativy k současné podobě globalizace*. Praha : Prostor, 2003. 408 s. ISBN 80-7260-095-8.

² MILLER, Jerry P. *Millennium Intelligence : Understanding and Conducting Competitive Intelligence in the Digital Age*. New Jersey : CyberAge Books, 2000. 257 s. ISBN 0-910965-28-5.

³ Jerry P. Miller je mezinárodně uznávanou autoritou na poli Competitive Intelligence, bonmot citován z výše uvedeného odkazu, str. 9.

zasazené do kontextu regionu, navazující statistická data a prognózy se staly exkluzivním zbožím a rozhodující výhodou v rámci konkurenčního boje.

Poděkování míří všem, kteří mi pomáhali práci koncipovat, popř. jinak usnadňovali okolnosti jejího vzniku. V prvním případě děkuji dr. Papíkovi za jeho cenné rady a vedení, v případě druhém mé rodině za výraznou podporu.

1 Úvod

Hlavním cílem této práce je představit českému čtenáři anglický termín *intelligence* v různých významech a zároveň nabídnout soubor informačních zdrojů zpravodajské povahy jemu odpovídajících. Kritériem pro výběr je schopnost nabídnout kvalitní, ideologicky nezatížené zpravodajství a analýzy dění v mezinárodních vztazích a schopnost informovat o státech samostatně (*country intelligence*, viz dále.).

Druhá kapitola je věnována upřesnění a definici pojmů **mezinárodní vztahy** a **geopolitika**. Mezinárodní vztahy v kontextu práce představují arénu pro dynamickou interakci jednotlivých aktérů. Geopolitika oproti tomu reprezentuje jeden z přístupů k analýze světové politiky.

Ve třetí kapitole jsou představeny další termíny rámující téma práce. Na základě seznámení s pojmy *intelligence*, *country intelligence*, *competitive intelligence*, *corporate intelligence*, *open-source intelligence* a *private-intelligence agencies* je teprve možno přikročit k dalšímu kroku: k hledání a popisu adekvátní skupiny informačních zdrojů. Tento teoretický exkurz je nezbytný: v českém prostředí je třeba přiblížit termíny, pro které často neexistují odpovídající jazykové ekvivalenty a jejichž výklad je nejednoznačný.

Čtvrtá kapitola argumentuje na příkladu čtyř aktuálních problémů současného světa ve prospěch kvalifikované analýzy mezinárodních vtaů.

V páté kapitole je nabídnuta množina informačních zdrojů nahlízejících mezinárodní vztahy primárně skrz geopolitickou optiku: jde o zdroje specifické, v české prostředí málo známé. Analytici těchto agentur při své práci reflektují hlavně bezpečnostní otázky (terorismus, energetická bezpečnost, vojenské konflikty atd.).

Šestá kapitola čtenáře seznamuje s vybranými informačními zdroji dostupnými v českém jazyce. Na českém trhu neoperuje žádný komerční zpravodajský subjekt schopný konkurovat globálně působícím společnostem. Jedním z důvodů je malý domácí trh, síla světové konkurence a související

obtížný vstup na mediální trh. Navíc anglický jazyk je v prostředí, ve kterém se s těmito zdroji pracuje, samozřejmostí. Nicméně i tak v České republice fungují kvalitní zdroje informací na nekomerčním základě. Představeny budou právě zde.

Sedmá kapitola představuje nejznámější světové poskytovatele komplexních zpravodajských informací o jednotlivých státech světa - *country intelligence*. Pozornost je zaměřena na jejich produkty, služby, silná i slabá místa.

V osmé kapitole jsou představeny statistické zdroje informací o národních státech a regionech.

Na Ústavu informacích studií a knihovnictví bylo za posledních deset let zpracováno pouze několik prací s podobným tématem. Jako autor práce cítím potřebu poděkovat především Kristýně Kopalové, jejíž diplomová, respektive rigorózní práce *Country Intelligence*, mi v mnoha ohledech pomohla se základní orientací v problému. Na rozdíl od autorky jsem však ve svém textu více reflektoval bezpečnostní a politický aspekt mezinárodních vztahů, oproti ekonomickému úhlu pohledu.

2 Terminologické a obsahové vymezení rámuujících pojmů

Před představením jednotlivých informačních zdrojů analyzujících mezinárodní vztahy je potřeba rozvést základní termíny vztahující se k tématu, a zároveň tak vymežit obsahový rámec této práce.

Hovořím-li o **analýze mezinárodních vztahů**, mám na mysli termín definovaný níže. V této práci je pro analýzu mezinárodních vztahů vybrána **geopolitická optika**, kterou ve velké míře uplatňují soukromé zpravodajské agentury pracující na principu *open-source intelligence* a které budou dále představeny jako zdroje vhodné pro analýzu povahy a dynamiky mezinárodních vztahů.

2.1 Mezinárodní vztahy

V akademickém prostředí termín *mezinárodní vztahy* nejčastěji odkazuje k akademickému oboru, emancipovanému z širší skupiny politických věd (**politologie**). V tomto sociálně-vědním pojetí jsou *Mezinárodní vztahy* chápány jako jedna z politologických disciplín, zkoumající jevy odehrávající se v rámci mezinárodního systému.⁴ Oblast studia zahrnuje roli národních států, mezinárodních organizací, nevládních organizací a nadnárodních korporací.⁵ Specifikem mezinárodních vztahů je, že jejich studium vychází ze studia přidružených oborů: historie, ekonomie, práva, geografie a sociologie.

⁴ Podrobně viz: WAISOVÁ, Šárka. Úvod do studia mezinárodních vztahů. vyd. 2. [s.l.] : [s.n.], 2002. 159 s. ISBN 80-86473-16-3.

⁵ Mezinárodní vztahy. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 23.7.2009, last modified on 19.10.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_vztahy>.

Aktéři mezinárodních vztahů v současném světě

Jedním z důsledků globalizace je rozšíření arény mezinárodních vztahů o „nové hráče“. Navzdory tomuto trendu zůstávají národní státy a koalice hlavními hybateli mezinárodního vývoje, nicméně novým aktérům je třeba rozumět - v nestabilním prostředí současného světového systému mají všechny níže uvedené subjekty velký potenciál k zásadní změně celkového klimatu světové politiky:

- Státy (uznané i neuznané mezinárodním společenstvím).
- Separatistická hnutí (Tamilští tygři).
- Revoluční hnutí (FARC, POLISARIO, SWAPO, UNITA, EZLN).
- Mezinárodní vládní organizace (OSN, NATO, EU, OPEC).
- Mezinárodní nevládní organizace (Lékaři bez hranic, Amnesty International, Greenpeace).
- Církev.
- Nadnárodní korporace (British Petroleum, General Electric).
- Poradenské firmy (Affiliated Research Group).
- Média (Reuters, BBC).
- Osobnosti (Matka Tereza, Osama bin Ladin).⁶

Mezi faktory ovlivňující postavení a význam jednotlivých států v mezinárodním systému bývají řazeny především následující⁷:

- a) **systémové faktory** (stabilita, vzájemná závislost, hierarchie, koalice, federace);
- b) **národní faktory** (ekonomická síla, demografie, armáda, typ politického systému);
- c) **idiosynkratické faktory** (osobnostní a ideologické charakteristiky státníků).

⁶ *Elef.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Stručné dějiny mezinárodních vztahů. Dostupné z WWW: <<http://www.elef.cz/old/referaty/r/mv/mv02.htm>>.

⁷ Tamtéž

Dále vybrané informační zdroje reflektují zmíněnou rozmanitost aktérů mezinárodních vztahů a skrz determinujícími faktory uvedené výše odhadují jejich síly a význam.

Na následujících stranách nemá termín *mezinárodní vztahy* charakter akademického oboru. Pro potřeby textu by to bylo příliš svazující a zároveň zavádějící. Na akademickém poli jsou mezinárodní vztahy chápány komplexněji, nepojednávají pouze o vztazích mezi jednotlivými aktéry mezinárodních vztahů. Naopak, snaží se celou problematiku nahlédnout skrz různé teoretické přístupy a školy. **Je zde prostor pro normativní diskuzi nad povahou a spravedlností globálního (mezinárodního) uspořádání.**

Při četbě této práce doporučuji vnímat termín *mezinárodní vztahy* volněji: ne v pasivním smyslu akademické disciplíny, ale naopak jako konkrétní situace, konflikty, hrozby a příležitosti v mezinárodních vztazích.

2.2 Geopolitika

Geopolitika je specifickým příkladem uvažování o mezinárodních vztazích. Samotný termín je přitom těžko definovatelný, neboť sám o sobě je předmětem řady úvah. Henry Kissinger⁸ ve známém bonmotu geopolitiku označil jako: „...*přístup, který bere ohledy na nutnost rovnováhy.*“ (v mezinárodních vztazích, pozn. autora).

Geopolitika je obecně chápána jako věda o vládnutí. Geopolitické uvažování je typické pro velké státy a koalice, spravující rozsáhlá území. Prvním myslitelem, který rozpracoval teorii a praxi geopolitiky, byl Halford Mackinder. Ve svém díle chápe smysl světové historie jako mocenské přetahování o strategicky nejdůležitější regiony světa. Anglický jazyk v této souvislosti obohatil o dva nové výrazy *manpower* (lidské zdroje) a *heartland* (hospodářské centrum). Teorie geopolitiky měla velký vliv v první polovině 20. století na všech válečných

⁸ GRAY, Colin S.; SLOAN, Geoffrey. *Geopolitics, geography, and strategy*. Abingdon : Frank Cass Publishers, 1999. 292 s. ISBN 0-7146-4990-2., str. 7.

stranách – své oblibě se těšila jak mezi nejvyššími nacisty, tak americkými strategy.⁹

Český akademik Jiří Tomeš geopolitiku definoval jako politickou aktivitu, podpořenou specifickou teorií, vyjadřovanou rozmanitými politickými programy, plánovitými i spontánními akcemi a směřující podle postavení, povahy a zájmů jejího nositele k následujícím cílům:

1. K žádoucí organizaci celého světa, resp. jeho makroregionů, tj. k vytvoření nového geopolitického systému (např. členové OSN, velmoci, světové organizace).

2. K ovládnutí konkrétních pozic a oblastí světa (sféry zájmů, vytváření vojensko-politických a hospodářských integrací (NATO, VS, EU, NAFTA).

3. K upevnění, nebo nalezení vlastní pozice v rámci již velmocensky rozděleného světa či oblasti.

4. K realizaci jakýchkoli zájmů rozmanitých subjektů politické povahy (včetně nevládních organizací), které ve svém důsledku znamenají určitou organizaci/reorganizaci prostoru.¹⁰

Někdy bývá zmiňována nejasná hranice mezi politickou geografíí a geopolitikou. Například České vydání Wikipedie geopolitiku definuje jako vědní disciplínu, snažící se vysvětlit vliv geografických faktorů na politiku a historii lidstva. Zároveň ale přiznává, že její jednotná definice neexistuje.¹¹

⁹ Halford Mackinder. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8.1.2006, last modified on 14.12.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Halford_Mackinder>.

¹⁰ JEHLIČKA, Petr; TOMEŠ, Jiří; DANĚK, Petr. Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s.

¹¹ Geopolitika. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 23. 2. 2007, last modified on 28. 8. 2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Geopolitika>>.

Geopolitika bývá spjata se „studenoválečnickým“ myšlením a proto je dle některých názorů považována za překonanou. Nicméně události z posledních let ukazují, že podstata mezinárodních vztahů je definována mocensky, ne ideologicky. **Geopolitika chápe mezinárodní vztahy jako otevřenou arénu pro souboj nad světovým bohatstvím.**

Uvažování v geopolitických intencích je typické pro některé dále tematizované zdroje. Geopolitika, například, determinuje pohled na mocenské vztahy ve světě u George Friedmana, bývalého analytika CIA a současného CEO agentury Stratfor. „*Geopolitika je základním kamenem naší metodologie: poskytuje nám teoretický rámec, skrz který analyzujeme svět.*“¹²

I později nabídnuté informační zdroje jsou vybírány se zřetelem ke geopolitickému vidění světa. Geopolitika chápe svět jako arénu, ve které – nutno dodat agresivně a bez skrupulí – působí jednotliví hráči v nekonečném souboji o energetické zdroje, území, nerostné suroviny a moc. I proto jde o termín kontroverzní a nejednoznačný: tím, že odmítá a demaskuje ideologie jako čistě účelové a maskující prostředky ospravedlňující agresivní a sobecké jednání jednotlivých států/regionů světového systému. Geopolitika nabízí jedinečnou možnost jak pochopit a anticipovat budoucí jednání a strategické zájmy jednotlivých aktérů. **Představuje jeden z analytických pohledů/přístupů ke studiu mezinárodních vztahů.**

¹² FRIEDMAN, George. *Stratfor* [online]. Austin : 20.7.2010 [cit. 2010-12-18]. Geopolitics, Nationalism and Dual Citizenship. Dostupné z WWW:

<http://www.stratfor.com/weekly/20100719_geopolitics_nationalism_and_dual_citizenship>.

3 Termín *intelligence* v kontextu analýzy mezinárodních vztahů

Již zmíněným leitmotivem práce je představení informačních zdrojů, které jsou schopny nejen kvalitně informovat o mezinárodních vztazích, ale tyto informace dále analyzovat, vyhodnocovat a dávat do vzájemných souvislostí (tím se také vymezují od mediálního zpravodajství). Pro anglicky hovořící svět existuje pro aktivity spjaté se sběrem a **vyhodnocováním informací** termín *intelligence*. Termínu je věnována zvýšená pozornost, protože v rámci předkládané práce slouží jako „ukotvení“ a bod, od kterého se odvíjí výběr a klasifikace informačních zdrojů vhodných pro analýzu mezinárodních vztahů.

Poskytovatelé těchto služeb dokáží uspokojit vysokou informační potřebu lidí pracujících ve vládním (*government intelligence*) a korporátním sektoru (*corporate intelligence*). Pro obě strany znamenají kvalitní zpravodajské informace důležitou výhodu v konkurenčním boji s dalšími subjekty (*competitive intelligence*).

3.1 Lingvistický pohled na termín *intelligence*

„*Zpravodajství* [intelligence – pozn. autora] *určuje realitu pro ty, kteří mají Moc ji měnit.*“¹³

Anglický výraz *intelligence* nelze do českého jazyka jednoznačně přeložit. Etymologie anglického termínu je zajímavá a přesahuje běžný jazykový úzus českého překladu *intelligence* jako *intelligence* (=rozumové schopnosti řešit nové nebo složité situace¹⁴).

¹³ BARLOW, John Perry. *Forbes* [online]. 10. 07. 2002 [cit. 2011-01-07]. Why Spy?. Dostupné z WWW: <<http://www.forbes.com/asap/2002/1007/042.html>>

¹⁴ *ABZ slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2011-01-07]. ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání. Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=intelligence>.

Významový rozsah termínu lépe pochopíme s pomocí Slovníku anglického jazyka univerzity v Cambridgi, který jako sekundární význam slova uvádí: „[intelligence is] secret information about the governments of other countries, especially enemy governments, or a group of people who collect and deal with this information,“¹⁵ tedy: „tajné informace ohledně vlád jiných, hlavně nepřátelských zemí, nebo skupinu lidí sbírající a vyhodnocující informace.“ V tomto významu je termín do jazyka českého překládán jako **zpravodajství - v aktivním smyslu zpravodajské činnosti**. Český jazyk zde není příliš přesný, nicméně jde o překlad ustálený. **Výraz intelligence je tedy v anglickém prostředí užíván pro aktivity spojené se sběrem, zpracováním a vyhodnocováním informací.**

Zpravodajství (*intelligence*) je dle Burka „produkt, který je výsledkem sběru, zpracování, analýzy, vyhodnocení a interpretace dostupných informací týkajících se cizí země, nebo teritoria, stejně tak jako znalost pramenící z dodatečně získaného pozorování, vyšetřování, analýzy a pochopení konkurence (protivníka).“ Burke na zpravodajské činnosti vyzdvihuje následující rys: zásadním momentem je dle něho fakt, že zpravodajství je produkt, který musí být dodatečně vytvořen. „**Jednoduše nestačí něco vědět: pokud to není zanalyzováno a přefiltrováno, nemá to pro člověka na řídicím místě žádnou cenu.**“¹⁶

V procesu zpravodajského zpracování informací je kladen důraz na výběr těch nejzajímavějších, respektive nejcennějších informací k danému

¹⁵ Cambridge Dictionaries Online [online]. 15.8.2010 [cit. 2010-12-18]. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. Dostupné z WWW:

<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/intelligence_2>.

¹⁶ BURKE, Cody. Freeing knowledge, telling secrets: Open source intelligence and development . In *CEWCES Research Papers* [online]. [s.l.] : Bond University : School of Humanities and Social Sciences, 2007 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW:

<http://epublications.bond.edu.au/cewcres_papers/11/>.

problému. Často jde o soubor informací spojených s analýzou příležitostí a rizik v daném regionu pro státní/nestátní subjekt.

V běžném povědomí náleží zpravodajská činnost na úrovni státu agentuře k tomu zřízené (BIS, FBI atd.). Tyto organizace se snaží eliminovat potenciální rizika ohrožující jejich zřizovatele – stát. S pomocí analytiků, sítí zpravodajců a dalších zdrojů zabezpečují informační potřeby politického establishmentu. **Tato práce se mj. soustředí na jejich alternativy působící v soukromém sektoru.**

3.2 Competitive intelligence

Termín *competitive intelligence* označuje **systematický proces shromažďování, analyzování a vyhodnocování informací o firmách a jejich konkurenčním prostředí.** Snaha o nalezení českého ekvivalentu není z povahy věci příliš šťastná, nicméně termín lze volně přeložit jako *konkurenční zpravodajství*.

Nahlédneme-li do České terminologické databáze oboru knihovnictví a informační vědy (TDKIV), spravované Národní knihovnou, setkáme se s definicí *competitive intelligence* jako procesu „*zjišťování, sledování a vyhodnocování konkurenčního prostředí (firmy, organizace) s cílem odhalit slabé a silné stránky konkurence, rozpoznat její strategické záměry. Zahrnuje analýzu a syntézu dat, resp. informací, které se transformují do strategických znalostí, shromažďování informací o konkurenci a sledování subjektů firemního okolí (trh, stát, právo a legislativa, politické a demografické souvislosti)*“¹⁷ Na tomto pohledu je

¹⁷ *Národní knihovna ČR* [online]. 2009 [cit. 2010-12-18]. KTD - Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV). Dostupné z WWW:

<http://aleph.nkp.cz/F/FVE4G13YAUCGFCGB2UF48BX6VH3CRHSETTEKP7P9GMJ1XTVH1F-10442?func=file&file_name=find-b&local_base=KTD>.

sympatické, že pojmenování se neváže čistě na soukromý sektor. Je zřejmé, že „okolní prostředí“ je stejné jak pro subjekty privátní, tak státní.

Dr. Richard Papík upozornil již v roce 1998 na mnohoznačnost definice. Ve svém příspěvku proneseném v rámci konference InForum 1998 podotkl: „Definování *competitive intelligence* není jednoznačné a je rozmanité, záleží na pojetí přístupu.“¹⁸ Na jiném místě proto představuje tři základní analytické přístupy, typické pro *competitive intelligence*:

- 1) *vyhledávání a shromažďování informací o konkurenci, kdy tyto informace jsou různých typologií a dohromady skládají mozaiku obrazu o konkurenci;*
- 2) *procesy analýzy a syntézy dat a informací, které se mohou transformovat do strategické znalosti mající za následek konkurenční výhodu;*
- 3) *rovněž informace z okolí sledovaných subjektů: trh, stát, právo a legislativa, politické a demografické souvislosti (např. pro investiční průniky na neznámé nebo vzdálené trhy).*¹⁹

Vzhledem k povaze této práce nás třetí bod přivádí k významu *competitive intelligence*. Navrhovaná množina informačních zdrojů by měla reflektovat potřebu (ne)státní instituce, orientovat se v *konkurenčním okolí*. Jednotlivé zdroje by měly usnadnit přehled v komplikovaném světě ekonomických regulací, zákonů, cel, politických konfliktů, makroekonomických trendů, voleb, mezinárodních smluv, statistik, ratingů atd.

¹⁸ PAPIK, Richard. *Metody Competitive intelligence na internetu*. In *Infomedia 1998* [online]. Praha : [s.n.], 1998 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.inforum.cz/archiv/infomedia98/pdf/papik.pdf>>.

¹⁹ PAPIK, Richard. *Metody Competitive Intelligence v prostředí externích informačních systémů*. Praha : [s.n.], 2003 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://si.vse.cz/archive/proceedings/2003/metody-competitive-intelligence-v-prostredi-externich-informacnich-systemu.pdf>>.

Leonard Fuld vidí v *competitive intelligence* nejen nástroj včasného varování, upozorňující management na nástrahy a příležitosti v daném regionu, ale i **základní předpoklad kvalitní manažerské práce vůbec**. Smyslem *competitive intelligence* je analyzovat informace tak, aby na jejich základě bylo možné činit kvalifikovaná rozhodnutí.²⁰

Na základě výše uvedeného lze plynule přejít k vysvětlení pojmu *country intelligence*, který bývá některými autoritami řazen právě pod *competitive intelligence*. Vycházíme-li z tří přístupů nastíněných výše, reprezentuje *country intelligence* třetí z analytických okruhů *competitive intelligence*.

3.2.1 Country intelligence

Termín *country intelligence* se v České republice etabloval poměrně nedávno, akademické půdě ho představila například PhDr. Kristýna Kopalová. Tato autorka také navrhla český překlad *country intelligence* jako tzv. *informační zpravodajství o zemích*. Na stejném místě dále uvádí alternativní výklady: zprávy nebo informace o zemích, popř. výzvědná činnost o zemích.²¹

Od běžného, „mainstreamového zpravodajství“, se *country intelligence* obvykle odlišuje snahou o poskytnutí všech relevantních informací (ekonomických, politických, socio-kulturních...) na jednom místě. Uživatel takových systémů má v důsledku toho k dispozici veškeré relevantní informace nutné nejen ke kvalitnímu rozhodování, ale všeobecně k dobré orientaci v mezinárodních vztazích. Některé agentury jsou schopny nejen informovat o

²⁰ FULD, Leonard M. *The Secret Language of Competitive Intelligence : How to see Through & Stay Ahead of Business Disruptions, Distortions, Rumors & Smoke Screens*. New York. : Crown Business, 2006. Disruptions, Distortions, Rumors & Smoke Screens, s. 4-5. ISBN 0609610899.

²¹ KOPALOVÁ, Kristýna. *Country Intelligence*. Praha, 2005. 131 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Richard Papík, PhD.

aktuálním dění, ale i vyvozovat z celkových trendů doporučení pro investiční rozhodování – často ve formě ratingů jednotlivých zemí.

3.2.2 *Corporate intelligence*

Corporate intelligence představuje specifický typ zpravodajské činnosti. **Jde o cílenou aktivitu soukromého sektoru směřující k lepšímu porozumění ekonomicko-politického pozadí zemí, ve kterých daná firma působí.**

V současnosti je čím dál obtížnější orientovat se v administrativní a politické složitosti jednotlivých zemí. Je třeba kalkulovat s byrokratickými omezeními, regulacemi, cly a zákony, a to ve velmi širokém spektru: od OSN po lokální samosprávy. Roste moc a význam lobystických skupin a organizovaného zločinu. O všech těchto velice proměnných a nestálých faktorech je třeba být zavčas informován (v nejlepším případě před tím, než se daná – klíčová, informace dostane do médií). Jen tak lze čelit nestabilitě světového systému, pramenící z vysoké míry jeho vnitřní složitosti.²²

Nejde jen o strategické řízení: při všech jednání s druhou stranou je výhodou, jak upozorňuje Alan J. Simpson, znalost lokálních poměrů a kulturních tradic. Přičemž nejde jen o politický risk, ale i obyčejnou lidskou slušnost.²³

Pro vospělou *corporate intelligence* se vyslovuje mnoho expertů: namítají, že např. *competitive intelligence*, či obecně *business intelligence* se díky svému specifickému zaměření soustředí čistě na vyhodnocování zpráv o konkurenci, přičemž tyto aktivity jsou prováděny právě na úkor kvalitního, analytického zpravodajství o státech. Simpson v této souvislosti upozorňuje na zajímavý trend: „V současnosti čím dál častěji potkávám v americkém průmyslu manažery z nejvyšších pozic, kteří nemají ani páru o tom, jak svět funguje. V rámci jejich

²² Více viz např.: TAINTER, Joseph A. *Kolapsy složitých společností*. Praha : Dokořán, 2009. 320 s. ISBN 978-80-7363-248-9.

²³ SIMPSON, Alan J. *CimLinks* [online]. 2010 [cit. 2010-12-19]. Corporate Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.comlinks.com/pol/ci2.htm>>.

*MBA titulů se naučili shromažďovat informace pro podepření svých vizí. Jsou uvězněni v konferenčních hovorech, projektech, dead-linech a jejich workoholismu za monitory počítačů. Nechápu, že nemohou fungovat bez snahy o pochopení toho, na jakých principech svět funguje.*²⁴

Smyslem corporate intelligence není jen čistě shromažďovat a analyzovat fakta o trzích, na kterých společnost působí. Mělo by jít více o postihnutí nálad a celkové atmosféry v dané zemi (regionu), o identifikování klíčových vlivů a zájmových skupin, které ovlivňují celkové tržní prostředí dané země. Tyto poznatky již nejde získat prostou analýzou veřejně dostupných zdrojů (*open-source intelligence*), je třeba zapojit znalost celkového prostředí, podpořenou subjektivní zkušeností a konexemi.

Nejde o snadnou misi, dobrou asistenci poskytují dále tematizované informační zdroje. Orientace na privátní sektor znamená, že tyto zdroje jsou schopny zajistit nejen zpravodajské pokrytí, ale i specifické poradenské služby svých analytiků.

3.3 Open-source intelligence (OSINT)

„Information does not have to be secret to be valuable.“
*„Cenné informace nemusejí být automaticky tajné.“*²⁵

Open-source intelligence označuje zpravodajskou aktivitu, při které jsou poznatky získávány z veřejně dostupných (otevřených) zdrojů. Tím se liší se

²⁴ Tamtéž.

²⁵ INTelligence : Open Source Intelligence : CIA - Central Intelligence Agency. *NEWS Press (English)* [online]. 26. 07. 2010, 14, [cit. 2010-12-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.lexisnexis.com/uk/>>.

od klasické špionážní činnosti, která tyto informace doplňuje a koriguje poznatky získanými prostředky, které nelze vždy považovat za legální a legitimní (odposlechy, výslechy, důvěrníci...).

Od dob Billa Donovana, který stál po druhé světové válce u zrodu moderní špionáže, došlo k prudkému kvantitativnímu a kvalitativnímu nárůstu informací kolujících ve veřejném prostoru. Tento trend byl v minulosti umocněn rozvojem Internetu, který v jistém smyslu plní funkci veřejného prostoru. Svou geniální univerzálností umožňuje každému s přístupem k němu pracovat s nepřehledným množstvím různě kvalitních informací a využívat je ke svému prospěchu. A nejen to, internet umožňuje svým uživatelům možnost publikování v rozsahu dosud nemyslitelném. Příkladem je fenomén *blogování*.

Na nedoceněný význam *open source intelligence* upozorňuje Burke, který poukazuje na obsesivní utajování a těžkopádnou klasifikaci (potažmo byrokracii), která od dob Studené války neodmyslitelně patří ke zpravodajské činnosti. **Na příkladu *blogosféry* namítá, že otevřené zdroje informací mají v dnešní době ohromný potenciál.**²⁶

Metody *open-source intelligence* jsou v poslední době hojně využívány například americkou administrativou pro sběr a vyhodnocování informací, majících klíčový charakter pro interpretaci nálad, kterým ve světě Spojené státy čelí. Pomocí OSINT získávají zpravodajské služby důležité lokální informace, které umožňují lépe porozumět prostředí, které je cílem jimi vedených operací. Nejen to, své vyžití OSINT najde i v případě humanitárních akcí: jeden nejmenovaný zpravodajec nejmenované americké zpravodajské služby upozornil na případ katastrofálního zemětřesení na Haiti v lednu roku 2010. Tehdy informace získané z veřejně dostupných zdrojů (blogy, internetové portály, lokální

²⁶ BURKE, Cody Freeing knowledge, telling secrets: Open source intelligence and development . In *CEWCES Research Papers* [online]. [s.l.]: Bond University : School of Humanities and Social Sciences, 2007 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://epublications.bond.edu.au/cewcres_papers/11/>.

rádía atd..) velmi napomohly v efektivní distribuci humanitární pomoci do nejpotřebnějších lokalit. Stejný zdroj potvrdil, že význam OSINT ve zpravodajské praxi narůstá, neboť nejen, že dokáže skvěle doplňovat a korigovat informace získané „klasickou“ zpravodajskou činností, ale mnohdy je svou přesností předstihne.

„Open-source intelligence otevírá dveře k porozumění našich zahraničních partnerů, ale i nepřátel. Poskytuje unikátní pohled na jejich aktivity, jejich hodnoty, jejich vyznání; ukazuje nám, co je pro ně důležité a jak sami vnímají USA.”²⁷ Druhý anonymní zdroj ve stejném článku podtrhl význam OSINT: *„Jde o zásadní věc z pohledu socio-kulturních analýz.”*²⁸

Zdroje open-source intelligence

V současnosti se uvádějí následující zdroje informací, jejichž monitoring je vhodný pro kvalitní analýzu okolního prostředí firmy/státu v kontextu OSINT:

- Internet.
- Tradiční masmédiá (televize, rádio, noviny, časopisy).
- Specializované magazíny, konferenční sborníky, studie.
- Fotografie.
- Geografické informace (mapy, satelitní snímky...).

²⁷ Dod implements new oversight measures for open-source Intelligence. *Inside the Pentagon* [online]. 28.10.2010. [cit. 2010-12-06]. Dostupný z WWW: <http://www.lexisnexis.com/uk/nexis/>.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ INTelligence : Open Source Intelligence : CIA - Central Intelligence Agency. *NEWS Press (English)* [online]. 26.07.2010, 14, [cit. 2010-12-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.lexisnexis.com/uk/>>.

3.4 Private intelligence agencies (zpravodajské agentury)

Jsou agentury poskytující politické, ekonomické a vojenské informace s přidanou hodnotou a navazující poradenské služby. Přidanou hodnotou je myšleno úsilí dávat informace do souvislostí a vyvozovat z nich konkrétní politická, ekonomická a bezpečnostní doporučení. Jde o analytické společnosti, nabízející svým klientům informace ve smyslu anglické *intelligence* (zpravodajské činnosti viz výše).

Společnosti tohoto typu lze pro ilustraci připodobnit ke zpravodajským službám (FBI, CIA, FSB, BIS atp.) nepracujícím pro stát, ale pro své klienty z veřejnosti a soukromé (především korporátní) sféry. Na rozdíl od nich však *oficiálně* pracují pouze s otevřenými zdroji a vlastním know-how.³⁰

Vzhledem k faktu, že většina jejich klientů působí v nadnárodních společnostech a vládách, soustřeďují se tyto agentury ve zvýšené míře na vybraná témata (korupce, kriminalita, terorismus, ekonomika, energetika...) v důležitých regionech (Blízký východ, Ruská federace...).³¹ Často fungují na komerčním principu.

Príslovečný „boom“ pro tento sektor znamenaly události 11/9 v USA. V atmosféře strachu a nejistoty se lidé na řídicích místech začali obracet k těmto agenturám s požadavkem na bezpečnostní analýzy a doporučení pro své společnosti/instituce. Na této vlně se „svezla“ i společnost Stratfor (bude pojednáno níže), která kupříkladu v roce 2004 uklidňovala korporátní zákazníky, po zprávách v médiích o chystaných útocích Al-Kajdy na zájmy společností

³⁰ Private intelligence agency. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 11.9.2008, last modified on 3.8.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Private_intelligence_agency>.

³¹ LEWIS, Peter. *CNN Money : Fortune* [online]. 2010 [cit. 2010-12-18]. Companies Turn To Private Spies. Dostupné z WWW: <http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune_archive/2004/08/23/379380/index.htm>.

CitiGroup, Prudential, the New York Stock Exchange a jiných mamutích finančních institucí.³²

Soukromé zpravodajské agentury jsou často nepřímo napojeny na bezpečnosti služby různých států. To samo o sobě činí jejich výstupy atraktivnějším, neboť jejich zpravodajci jsou schopni díky svému know-how pracovat s daleko více hypotézami, než je u klasických médií běžné.

V českém kontextu pojem *zpravodajské agentury* odkazuje ke státem zřízeným a financovaným agenturám, jejichž cílem je sběr a vyhodnocování informací přímo se dotýkajících zásadních (vnějších i vnitřních) bezpečnostních otázek státu („tajné služby“). Z povahy věci je zřejmé, že tyto instituce stojí mimo rámec této práce. Nicméně není od věci připomenout mnoha autory sdílený pohled některé soukromé zpravodajské agentury jako na „stínové tajné služby“. Ve Spojených státech populární agentura Stratfor je dokonce díky svému zakladateli G. Friedmanovi, bývalému vysokému důstojníkovi CIA, přezdívána „Shadow CIA.“³³

³² Tamtéž.

³³ LAING, JONATHAN R. *Wall Street Journal* [online]. 15.10.2001 [cit. 2010-12-18].

STRATFOR, the Shadow CIA, A private intelligence service predicts more terror attacks -- and victory for the U.S. Afghanistan. Dostupné z WWW:

<<http://interactive.wsj.com/archive/retrieve.cgi?id=SB1002927557434087960.djm>>.

4 Význam country intelligence v současném světě

V této kapitole se pokusím vyzdvihnout a popsat některé fenomény, které dle mého názoru posilují konfliktní charakter mezinárodních vztahů a tím i současnou zvýšenou informační potřebu lidí v manažerských pozicích v soukromé i státní sféře. Každá z následujících podkapitol by zasluhovala práci vlastní. Jde o témata v zahraničí běžně diskutovaná, nicméně v českém kontextu opomíjená, či ideologicky (před)pojatá. Pokusím se na minimálním prostoru odpovědět na otázku položenou v názvu této kapitoly: proč kvalitní, neideologicky pojaté, analytické zpravodajství o zemích má v současném světě svou vysokou přidanou hodnotu.

4.1 Média, PR a politika

K sepsání této podkapitoly mě inspirovala nedávno vydaná publikace akademika Josefa Ftoreka: *Public relations a politika*.³⁴ Ve svém textu autor dává do spojitosti moderní metody public relations (vztahy s veřejností) s vytvářením společenského konsensu. Public relations v sobě nese širší význam a funkci, nelze je redukovat na vztahy soukromých firem s veřejností. Ftorek neváhá současný PR průmysl označit za pokračování propagandy 20. století. Skrz sofistikované techniky nejsou uživatelé (příjemci) prodávány pouze jogurty a auta, ale i hodnotová orientace a společenské postoje. Ftorek PR chápe jako „*integrální součást ideologie, prostředek sociální komunikace a kontroly*.“

Můj text pochopitelně míří jinam: jeho smyslem je ukázat na jistou míru omezenosti informací získaných skrz klasické mediální kanály daných samotnými principy mediální praxe. V jistém smyslu lze následující kritiku brát jako

³⁴ FTOREK, Josef. *Public relations a politika*. Praha : Grada, 2010. 192 s. ISBN 978-80-247-3376-0.

argumenty pro sofistikovanější analýzu mezinárodních vztahů s využitím zdrojů uvedených dále.

1) Aktivní PR

Redakce po celém světě jsou vystaveny neustálému toku PR zpráv adresovaných jak z vládních, tak soukromých institucí. Na tom by nebylo nic špatného, je neodmyslitelným právem každého subjektu korigovat informace o sobě šířené. Na druhou stranu je v takové situaci velmi těžké postihnout realitu a dešifrovat vlivy a skupiny v pozadí jednotlivých kauz. Situace je pochopitelně daleko horší při otázkách spjatých s mezinárodními vztahy. Redaktor, pokud není specialista, má velký problém při referování o těchto otázkách: situaci mu komplikuje vysoká profesionalita PR specialistů a jejich výstupy, stejně jako ztížená možnost verifikace. Je proto zaběhnutou praxí, že většina článků, například v českém tisku, vzniká mírnou úpravou a překladem zpráv od tiskových agentur (Reuters, BBC, ČTK).

2) Ekonomické vlivy

Média jsou v tržním prostředí samozřejmě předmětem podnikání, fungují tedy na principu akumulace zisku pro jejich majitele (akcionáře).³⁵ Jejich smyslem není primárně bavit a informovat, ale především prosperovat. Tento v zásadě banální předpoklad uniká naprosté většině jejich příjemců (čtenářů, diváků). Obsah vysílání a tedy i jeho kvalita je podřízen mantře sledovanosti, respektive zisky z reklamních příjmů.

3) (Auto)Cenzura

Je jedním z výdobytků moderní doby, že ta je oproštěna od institutu (státního) cenzora. Nicméně v mediálním světě existuje jiná, vysoce účinná forma cenzury.

³⁵ Protikladem k médiím komerční povahy jsou média veřejnoprávní. I ony čelí stejným problémům, nicméně způsob jejich financování, nezávislý na příjmu z reklamy a regulace obsahu skrz demokraticky volené rady zajišťují vyšší úroveň a tedy i objektivitu jejich zpravodajských výstupů.

Jde o cenzuru prakticky neodstranitelnou, neboť vychází ze samotných hodnotových a politických preferencí autora. Výsledkem je stav, který bývá popisován jako autocenzura a který v teoretické rovině de facto popírá možnost objektivního zpravodajství. Na druhou stranu s rostoucí mírou profesionality a zkušeností lze tento, obecně lidský předpoklad, eliminovat.

4) Infotainment³⁶

Za Infotainment považují někteří autoři „trend ve zpravodajství, který je založen na takovém výběru a zpracování zpráv, aby výsledkem měl poutavou ("zábavnou") podobu; často vede až k podřízení zpravodajství potřebě zabavit příjemce; pro infotainment je příznačný důraz na jednoduché, dějem nabitě události a jejich dynamické zpracování.“³⁷ Druhý pohled reprezentuje uznávaný neuropatolog a spisovatel, který *infotainment* označil za termín zavádějící, neboť dle jeho mínění nemá nic společného ani se zpravodajstvím, ani se zábavou.³⁸

Podstatné je, že shora uvedená definice hovoří o trendu, nejde tedy o negativní rys, ale o dlouhodobý proces. Bohužel nelze předpokládat, že by se tento mediální trend měl v budoucnu zvrátit zpět z „bulvarizace“ na kvalitu.

4.2 Globální terorismus

Z teze, že se svět 11. 9. 2001 nenávratně změnil, se stalo klišé – nicméně stále více a naléhavěji pravdivé. Tento den znamenal minimálně nový posun v mezinárodních vztazích – do popředí se dostalo téma mezinárodního terorismu.

Terorismem jsou chápány „akty takřka vždy násilné, nepředvídatelné, obvykle zaměřené na civilisty, vedoucí k vytvoření atmosféry strachu za účelem dosažení

³⁶ Složenina z anglických výrazů information a entertainment (informace + zábava = infozábava)

³⁷ *Rozumět médiím* [online]. 2008 [cit. 2010-12-27]. Mediální slovníček I-N. Dostupné z WWW: <http://web.archive.org/web/20080514075657/rozumetmediim.cz/slovnicek/slovniceki_n.htm#23.

³⁸ KOUKOLÍK, František; DRTILOVÁ, Jana. *Vzpoura deprivantů : Nestvůry, nástroje, obrana*. Praha : Galén, 2006. 326 s. ISBN 978-80-7262-410-2.

*politických cílů.*³⁹ Odhlédneme-li od státního terorismu, lze teroristické sítě charakterizovat vysokou flexibilitou, vysokou ideologickou (náboženskou) motivací a vysokou mírou konspirace. **V případě terorismu hovoříme o tzv. neviditelných hrozbách.** Tento fakt determinuje metody boje proti teroristickým sítím: mezinárodní společenství se díky dvěma velkými konfliktům vzešlých z atmosféry 11/9 přesvědčilo, že válku proti terorismu nelze efektivně vést klasickými konvenčními vojenskými prostředky. Jak dokládají názory mnoha odborníků⁴⁰ z oblasti, jednou z neefektivnějších metod boje proti teroristickým hrozbám je *zpravodajská činnost*. Ta má výhodu, že funguje preventivně (zamezuje případným hrozbám) a zároveň eliminuje civilní oběti vzešlé z otevřeného vojenského konfliktu.

Není třeba zdůrazňovat, že tento boj je veden převážně státními, k tomuto úkolu pověřenými bezpečnostními agenturami. Objevují se dokonce hlasy, které obviňují některé z těchto agentur z „nafukování bubliny“ a zneužívání celého vážného problému pro potřeby různých zájmových a politických skupin. Jisté je, že pracují-li zpravodajské agentury primárně s informacemi, pracují zároveň i s dezinformacemi. V takto propleteném světě je extrémně obtížné interpretovat jednotlivé kauzy a vyhodnocovat možná rizika pro podniky, nevládní organizace, ale i státy samotné.

Právě lidem, kteří teroristické hrozby musejí z povahy své práce brát vážně a zároveň musejí předcházet rizikům z nich pramenících, jsou určeny služby typu *country intelligence*. Vyhodnocování rizik spjatých s nestabilním regionem je pro člověka, který se tomuto regionu „profesně“ nevěnuje, velice komplikované.

³⁹ Terorismus. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 18.5.2006, last modified on 17.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Terorismus>>.

⁴⁰ Walking the beat. *The Washington Post* [online]. 2010, 9.11.2010, [cit. 2011-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.lexisnexis.com/uk/nexis/results/docview/docview.do?docLinkInd=true&risb=21_T10944775240&format=GNBFI&sort=RELEVANCE&startDocNo=1&resultsUrlKey=29_T10944775246&cisb=22_T10944775245&treeMax=true&treeWidth=0&csi=8075&docNo=3>.

Pro petrochemický průmysl je zcela zásadní bezpečností situace v kavkazském regionu, Iráku, deltě Nigeru a podobně nestabilních místech. Dobře provedená sabotážní akce na ropovod společnosti BP může způsobit vážné výpadky v lokální distribuci a poškodit obraz firmy v očích akcionářů a investorů.⁴¹

Pro turistický průmysl je zcela zásadní bezpečnostní situace v Egyptě, Tunisku, Kubě, Turecku a dalších místech spojených s teroristickými útoky a únosy „západních“ turistů.⁴² Tento vztah platí oboustranně – bezpečí přijíždějících turistů je zásadní z pohledu cestovních agentur, ale i států, které jsou de facto ekonomicky závislé na turistickém ruchu.

V tomto duchu se dá pokračovat i u dalších průmyslových odvětví. Včasné varování a **vědomí rizika** umožňuje přijmout adekvátní opatření pro zamezení nejen finančních, ale především lidských ztrát. Zdroje tematizované ve třetí kapitole, zdroje typu *country intelligence*, jsou schopny díky svým analytickým sítím a zpravodajským konexím upozornit na zvýšené riziko teroristického útoku.

4.3 Energetická bezpečnost

Problém energetické bezpečnosti úzce souvisí se základními fyzikálními zákony: je zřejmé, že na fyzicky omezené planetě nemůže existovat fyzicky neomezené množství energetických (surovinových) zdrojů. S rostoucí mírou globální populace a tzv. rozvojem „nastupujících“ ekonomik čelí svět vážnému

⁴¹ *Stratfor* [online]. 2009 [cit. 2011-01-05]. Nigeria's MEND: A Different Militant Movement. Dostupné z WWW:

<http://www.stratfor.com/analysis/20090316_nigerias_mend_different_militant_movement?utm_source=General_Analysis&utm_campaign=none&utm_medium=email>.

⁴² FRIEDMAN, George. *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Egypt and the Destruction of Churches: Strategic Implications. STRATFOR. Dostupné z WWW:

<http://www.stratfor.com/weekly/20110103-egypt-and-destruction-churches-strategic-implications>.

problému energetické dostupnosti. Některé hlasy⁴³ dávají do přímé souvislosti energetickou základnu a ekonomický růst, přičemž zde existuje podmíněný vztah. Z neuvěřitelně komplexního problému vyberme jeden, na jehož příkladu demonstrováme nutnost kvalitní analýzy mezinárodních vztahů energetickou optikou, neboť dle převládajícího mínění končí éra levných energií. Zaměřme se na problém tzv. ropného zlomu (*Oil peak*).⁴⁴

Českému neakademickému publiku představili ropný problém Václav Cílek a Martin Kašík v publikaci *Nejistý plamen*.⁴⁵ Zásluhy na popularizaci diskuze ropného zlomu v České republice má také energetický think-tank *EnergyBulletin*.⁴⁶ Cílkova argumentace je vedena následovně: ropný zlom již máme pravděpodobně za sebou, nyní se dostáváme do situace, kdy je ropy stále relativně dost, nicméně přímou úměrou se zvyšují náklady a náročnost její těžby. Jestliže na počátku „ropné doby“ jeden investovaný barel znamenal jistých 30 barelů ropy vytěžené, dnešní poměr je daleko horší. Například v případě kanadských ropných písků se uvádí koeficient EROI pouze 1:3 při nevyhnutelné ekologické zátěži, kterou taková těžba pro přírodu představuje.

Ropný zlom se někdy chybně interpretuje jako situace, při které dojde ropa. Tento výklad je mylný a zavádějící. S ropným zlomem nekončí éra ropy, ale éra levné ropy. Éra levných energií. Situace se zemním plynem a uhlím není sice tak dramatická, nicméně je třeba připustit nepříjemný fakt, že na prostorově omezené

⁴³ *Britské listy* [online]. 2009 [cit. 2011-01-05]. Hlavní ekonom Mezinárodní energetické agentury: Ropa dochází rychleji, než jsme předpokládali. Dostupné z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/48255.html>>. ISSN 1213-1792.

⁴⁴ *EnergyBulletin.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Ropný zlom - úvodní informace. Dostupné z WWW: <<http://www.energybulletin.cz/?q=clanek/ropny-zlom-uvodni-informace>>.

⁴⁵ CÍLEK, Václav; KAŠÍK, Martin. *Nejistý plamen*. Praha : Dokořán, 2007. 192 s. ISBN 978-80-7363-122-2.

⁴⁶ *EnergyBulletin* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.energybulletin.cz/>>.

planetě nemohou existovat neomezené zdroje. A že po celou dobu moderních dějin se vedly války o zdroje a kvůli nim.

Podobná situace panuje na trhu s vzácnými surovinami, často zásadními pro produkci sofistikovaných, elektronických zařízení. V této oblasti postupuje razantně například Čína: sama zavírá své doly a naopak zkupuje ty zahraničí.⁴⁷

Energetická základna je neodmyslitelně spjata s ekonomikou, respektive s chodem celého státu (společnosti). Lze predikovat, že mizející energetická základna zvýší již tak vysoký konfliktní charakter mezinárodních vztahů a že konflikty 21. století nebudou a nejsou vedeny z pohnutek ideologických, nýbrž ryze materiálních. Při současném tempu růstu světové populace je patrná neudržitelnost celé situace.

V žádném v této kapitole prezentovaných případech samozřejmě nefunguje důsledná analýza mezinárodních vztahů jako lék, neposkytuje řešení. Nicméně pro hledání řešení je nezbytné být seznámen se současnou situací, toto platí bezvýhradně pro všechny problémy. Tohoto faktu jsou si dobře vědomi analytici pracující v soukromých agenturách nabízejících služby *country intelligence*. Investiční budoucnost ani politická strategie se neobejdou bez kvalitních „backgroundových“ informací o konkurenčním okolí – nejenom na trhu s energiemi a při plánování strategických energetických projektů budoucnosti.

4.4 Finanční krize

Moc pramenící z přístupu k informacím je patrná a historicky daná. **V prostředí finančních trhů mají kvalitní, doložené informace cenu, která se dá jen těžko vyčíslit.** Správně a včasné vyhodnocená informace umožňuje

⁴⁷ *Eastbound.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Čína stojí na křižovatce elektronického odpadu a vzácných kovů. Dostupné z WWW: <<http://eastbound.cz/2010/12/cina-stoji-na-krizovatce-elektronickeho-odpadu-a-vzacnych-kovu/>>.

rozhodovat a investovat v kratším časovém horizontu, než je tomu u konkurence. **Cesta k úspěchu vede skrz kvalitní informační management.**⁴⁸

Právě probíhající finanční krize má jistě své vlastní kořeny, viníky, poražené i vítěze. Smyslem této podkapitoly není jejich hledání. Rád bych naopak poukázal na využití zdrojů analyzujících mezinárodní vztahy a zdrojů *country intelligence*, pro efektivní obranu proti jejím negativním dopadům. V souvislosti s tématem této kapitoly bych rád zmínil dvě roviny, v nichž vidím hlavní přínos *country intelligence* pro kvalitní rozhodování. Jde o přínos *krátkodobý* a *dlouhodobý*. Obou kýžených stavů lze docílit správně skombinovanou množinou informačních zdrojů.

Z krátkodobého hlediska považují za zásadní výhodu přístup k aktuálním statistickým datům a ratingovým hodnocením jednotlivých zemí/regionů. Tento typ služeb pochopitelně neposkytují všechny zdroje v této práci uvedené, nicméně např. gigant na poli *country intelligence*, Economist Intelligence Unit, tyto služby nabízí pro 128 zemí světa. Samozřejmostí je porovnávání jednotlivých indikátorů a jejich rozvinutí do grafické podoby. On-line přístup k těmto datům z jednoho místa usnadňuje práci, potažmo proces rozhodování o další – obchodní, politické, vojenské – strategii klienta.

Podobně je tomu i u podrobného zpravodajství o aktuálním dění ve světě. Nejenom, že je v naprosté většině oproštěno a přefiltrováno od „mediálního balastu“, což znamená, že klient těchto systémů **sleduje opravdu jen to, co sledovat potřebuje**. Tyto zprávy mají navíc nejenom informativní, ale především analytický charakter. Nebojí se dát více podobných zpráv do společného kontextu a vyvodit z nich závěry, které by v klasickém mediálním prostoru neměly šanci.

⁴⁸ LANVIN, Bruno. *INSEAD Articles* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Gaining a competitive advantage with knowledge-based skills. Dostupné z WWW:

<http://www.lexisnexis.com/uk/nexis/results/docview/docview.do?docLinkInd=true&risb=21_T10945252950&format=GNBFI&sort=RELEVANCE&startDocNo=1&resultsUrlKey=29_T10945252953&cisb=22_T10945252952&treeMax=true&treeWidth=0&csi=148636&docNo=2>.

Tato výhoda je často dána skutečností, že za těmito zprávami nestojí novináři, ale profesionální analytici s vyspělým know-how.

Z dlouhodobého hlediska je práce se kvalitními zdroji analyzujícími mezinárodní vztahy důležitá pro tvorbu know-how, respektive vlastního názoru uživatele. Hodnota některých informací má jepičí život, naopak, některé informace získávají na hodnotě s postupem času – nejen v oblasti investičních operací.

5 Informační zdroje pro geopolitickou analýzu mezinárodních vztahů

Následující zdroje jsou vybrány tak, aby jejich zaměření a obsah odpovídali požadavkům plynoucích z první kapitoly této práce. V tomto duchu nabízejí analytické zpravodajství s přidanou hodnotou a specifickým zaměřením: **zpravodajství a analýzy sledující mocenské proměny současných mezinárodních vztahů a zároveň akcentující geopolitický pohled jako výchozí přístup pro interpretaci jednotlivých událostí.**

Při hledání množiny adekvátních zdrojů přinášejících analytický pohled na mezinárodní vztahy je třeba definovat skupinu společných znaků, které vybrané zdroje musí splňovat.

Je třeba oddělit portály, přinášející aktuální informace o dění ve světě, od poskytovatelů ucelených analýz. **Zpravodajské portály** informují. Jejich posláním tedy není dávat jednotlivé kauzy do souvislostí, ani predikovat budoucí vývoj. **Jejich povaha je zpravodajská, nikoli analytická.**

Oproti tomu **soukromé zpravodajské agentury** pracují s mezinárodními vztahy v daleko hlubším záběru. Cílem není deskripce události samé, ale naopak analýza problému v rámci širších okolností, vypíchnutí možných motivů, odhad dalšího vývoje, odkazy na další materiály.

Jejich výhodou (ale samozřejmě i nevýhodou) oproti běžnému zpravodajství je větší prostor pro spekulace, různé závěry, nepodložené zprávy a prezentaci tzv. „rumours“ („drbů“).

5.1 Indigo Publications

Jedním z pionýrů v poskytování zpravodajství s přidanou, analytickou hodnotou je pařížská zpravodajská agentura **Indigo Publications**. Od roku 1981, kdy ji **Maurice Botbol** založil, sleduje a komentuje dění na poli mezinárodních vztahů a světové politiky. Podobně jako ostatní zpravodajské agentury i v Paříži

vycházejí především ze zdrojů *open source intelligence*. **Firemní know-how se opírá o 100 analytiků působících globálně – v Evropě, na Blízkém východě, v USA, Asii a Africe.**

V současnosti jde o cenný zdroj analýz, které mapují aktivity na poli zpravodajských služeb, lobystických skupin a *corporate intelligence*. Na trh se Indigo Publications uvedli v roce 1980 magazínem *Intelligence newsletter*. **V roce 1990 došlo k větší akcentaci tématu *corporate intelligence*, což reflektovalo rostoucí informační potřebu firem působících na globálním trhu.** V roce 1995 společnost spustila, jako jedna z prvních zpravodajských agentur, svůj pravidelně aktualizovaný webový portál. V současnosti Indigo Publications provozuje tři webové portály:

Obrázek 1: Úvodní webový „rozcestník“ Indigo Publications

Intelligence online - analytický server věnovaný mezinárodním otázkám a aktivitám na poli *corporate intelligence*.

Africa intelligence – portál nabízející vzhled do politické a bezpečnostní situace afrického kontinentu.

La Lettre A – zpravodajství zaměřené na vnitropolitické otázky a mezinárodní postavení francouzské republiky.

Díky své čtenářské obci, která se rekrutuje z řad korporátních a vládních institucí, je obsah publikovaný v rámci těchto portálů z velké části zpoplatněn. Nicméně provozovatelé zvolili systém *pay-as-you-go*, kdy většina zde publikovaných analýz je nabízena v řádech několika eur, či dolarů. Tento systém podporuje redakční nezávislost – v žádné publikaci, či nikde na portálu se uživatel neseťká s reklamou.

5.1.1 Intelligence online

Vlajkový produkt celé skupiny.⁴⁹ Jde o pravidelný *newsletter*⁵⁰ **reflektující zákulisní jednání, posuny moci, bezpečnostní hrozby, konflikty, aktivity bezpečnostních agentur a lobystických skupin.** Vychází v pravidelných dvoutýdenních intervalech ve dvou tematických verzích, odpovídajících rozdílným informačním potřebám soukromého a státního sektoru: verzi korporátní (*corporate intelligence*) a vládní (*government intelligence*). Jednotlivé články jsou klasifikovány geograficky podle regionu/kontinentu na Evropu, Severní Ameriku, Blízký východ a Afriku. Portál je komerční, za informace se platí od několika eur (1-7) v případě kratších zpráv a záznamů z encyklopedie „*who is who*“, až po částky násobně větší, jedná-li se o sofistikovanější *due-dilligence* analýzy.

Systém *pay-as-you-go* doplňuje možnost standardního celoročního členství, která krom aktuálních analýz nabízí přístup do redakčního archivu, sahajícího až

⁴⁹ *Intelligence online* : *Global strategic intelligence* [online]. Paříž : 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.intelligenceonline.com/>>.

⁵⁰ Newsletter – v pravidelných intervalech distribuovaná publikace (brožura, bulletin atp.).

do roku 1993. Jedna licence, odpovídající ročnímu členství, stojí 860 euro. Pokud je čtenářův zájem omezen na specifický region, je možno zvolit licenci vztahující se jen na něj; cena u této verze začíná na 349 euro. Pro vážající zájemce je připravena možnost bezplatné registrace, která opravňuje k přístupu k některým archivním, ale i současným článkům, umožňuje využít služeb emailové notifikace o zvolených událostech, přístup k RSS čtečce, či stažení ukázkového čísla zdarma.

The screenshot shows the homepage of Intelligence Online. At the top, there is a navigation bar with a search box, login fields (Email, Password), and links for 'Sign in', 'Forgotten password?', and 'First visit'. Below this is the main header with the 'Intelligence ONLINE' logo and a world map highlighting regions: North America, Europe, Middle East, and Asia. A navigation menu includes 'Home', 'Government Intelligence', 'Corporate Intelligence', 'Europe', 'North America', 'Middle East', 'Asia', 'Terabytes', and 'Due diligence'. The main content area features a featured article titled 'Bashar al-Assad at centre of power struggle' under the 'SYRIA' category. To the right, there are sections for 'Free services' (including e-mail alerts, summaries, and RSS feeds) and 'Subscriptions'. A footer at the bottom contains icons and labels for 'Government Intelligence' and 'Corporate Intelligence'.

Obrázek 2: Titulní strana portálu Intelligence online

5.1.2 Africa Intelligence

Francie, vzhledem ke své koloniální minulosti, má velmi silné vazby k africkému kontinentu.⁵¹ Pásmo Sahelu a celá Západní Afrika stále patří do francouzské sféry zájmu. Portál *Africa Intelligence*⁵² v duchu těchto tradic nabízí fundovaný vhled do politicko-ekonomicko-energetické situace v regionu. Struktura portálu, i platební metody jsou stejné jako u portálu popsaného výše. Informace zde prezentované mají však specifitější charakter, odrážející problémy, ale současně i obrovské možnosti afrického kontinentu. Analýzy jsou uvolňovány skrze pět *newsletterů*, které vycházejí v rozdílné periodicitě zároveň v tištěné a online podobě. Pro všechny níže uvedené služby jsou kromě pravidelného, shrnujícího *newsletteru* k dispozici i tzv. *breaking news*, informující o zásadních událostech v regionu (podpisy významných smluv, nečekané schůzky a dohody, konflikty atd.)

⁵¹ ZÁHOŘÍK, Jan. *Subsaharská Afrika : Světové mocnosti v éře globalizace*. [s.l.] : Lidové noviny, 2010. 179 s. ISBN 978-80-7422-021-0.

⁵² *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/>>.

The Indian Ocean Newsletter⁵³ vychází pravidelně od roku 1981 každou druhou sobotu a pokrývá ekonomické a politické zpravodajství zemí ležících u Indického oceánu, tzv. Afrického rohu, Východní Afriky, Jižní Afriky a Ostrovů (viz obr. 3). Tento neklidný region je dlouhodobě destabilizován chudobou, politickou korupcí a

Obrázek 3: Mapa zpravodajského pokrytí (východní pobřeží)

etnickými konflikty. **Podložené informace proto usnadňují orientaci v problémech a umožňují flexibilně reagovat na časté a náhlé změny a eskalace probíhajících konfliktů.**

Obrázek 4: Mapa zpravodajského pokrytí (Maghreb)

Maghreb Confidential⁵⁴ je od roku 1990 týdenní newsletter, který mapuje a analyzuje region Maghrebu (viz. obr. 4). **Tato oblast získala v posledních letech na strategické důležitosti vyvázáním Libye z mezinárodní izolace.** Každý čtvrtek je v jeho rámci čtenář seznámen s obsahem diplomatických jednání, politickými kauzami a ekonomickými trendy podloženými makroekonomickými statistikami. Vydavatel slibuje poskytovat informace strategického rázu, které umožní politikům a investorům správně pochopit a rozeznat příležitosti

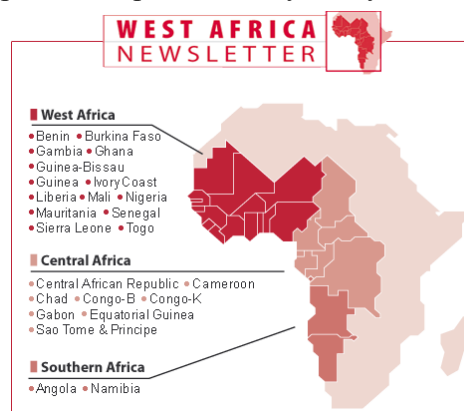
⁵³ *The Indian Ocean Newsletter* 2010 [cit. 2010-12-28. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/ion/>>.

⁵⁴ *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Maghreb Confidential. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/mce/>>.

v regionu, stejně jako sledovat a vyhodnocovat různé posuny moci a nové koalice sil.

Africa Energy Intelligence⁵⁵ jako pravidelný dvoutýdenní newsletter vychází od roku 1983, analyzuje mocenské vztahy a konflikty stojící za obrovským africkým nerostným bohatstvím. **Jeho cílem je nejen nestraně informovat o klíčových politických zákonech, jednáních a dohodách, ale i o korporátních strategiích energetických firem působících v regionu a jejich interakcích s lokálními vládami.** Sledovány jsou také investiční energetické záměry, aktualizované odhady zásob plynu a ropy, stav a rozvoj elektrifikace afrického kontinentu.

Africa Mining Intelligence⁵⁶ je dvoutýdenní newsletter, vychází od roku 2000. Věnuje se **hornickému průmyslu, zpracování nerostných surovin a drahých kamenů.** Obsah je připravován ve spolupráci s klíčovými společnostmi působícími v regionu, i s lokálními vládami. Sledovány jsou, stejně jako v případě produktů prezentovaných výše, investiční strategie jednotlivých firem, nové

projekty a politické postoje zainteresovaných vlád.

West Africa Newsletter⁵⁷ lze pravděpodobně označit za nejexklusivnější produkt z nabízených newsletterů. Sleduje a rozebírá klíčové události Západní Afriky (viz. obr. 5). Newsletter je inzerovaný jako exkluzivní

Obrázek 5: Mapa zpravodajského pokrytí (Západní Afrika)

⁵⁵ *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Africa Energy Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/aem/>>.

⁵⁶ *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Africa Mining Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/ama/>>.

⁵⁷ *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. West Africa Newsletter . Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/lce/>>.

zboží pro diplomatické a korporátní kruhy. **Svou pozornost zaměřuje na klíčové světové společnosti z regionu, jejich vztahy s vládami, snaží se identifikovat klíčové hráče na mocenské šachovnici** a v rámci služby Who's News přinášet jejich medailonky. Vychází nepravidelně v dvoutýdenních intervalech.

5.2 DEBKAFfile

„*We start where the media stop.*“ (DEBKAFfile motto)

„Začínáme tam, kde běžná média končí.“

Zpravodajský server Debka⁵⁸ byl založen v létě 2000 lidmi napojenými na izraelské zpravodajské služby. Sídli v Jeruzalémě a **poskytuje zpravodajství z oblasti bezpečnosti, terorismu, zpravodajských akcí a zbraňových systémů.** Za klíčové postavy stojící v pozadí společnosti, jsou považovány legendy izraelské žurnalistiky Giora Shamis a Diane Shalem. Prestižní magazín Forbes ocenil portál titulem „Web roku“ v reakci na sofistikované zpravodajství pokrývající londýnské sebevražedné útoky v roce 2003. Redaktoři magazínu Forbes ocenili hodnotné zpravodajské archivy, přístupné klientům. Za negativní rys označili častou nejednoznačnost a tipování v analýzách autorů, což podporuje senzacechtivost a nabourává důvěryhodnost jejich zpravodajské práce.⁵⁹

Portál DEBKAFfile je díky svým izraelským kořenům silně spjat s blízkovýchodním regionem, což má pozitivní i negativní vztah ke kvalitě jím nabízeného zpravodajství. Je veřejným tajemstvím, že redakce disponuje těsnými vazbami na izraelskou zpravodajskou službu Mossad a zároveň má přístup k lidem v okolí současného premiéra Benjamina Netanyahua.⁶⁰

Uživatel, který pracuje s informacemi získanými prostřednictvím úniků ze zpravodajských služeb, se nachází v těžké situaci. Informace získané touto cestou mohou být exkluzivní a pravdivé, stejně jako zavádějící a manipulující.⁶¹ Tím je

⁵⁸ *DebkaFile : We Start Where the Media Stop* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.debka.com/>>.

⁵⁹ *Forbes: Web Site Reviews* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.forbes.com/bow/b2c/review.jhtml?id=6117>>.

⁶⁰ PETRÁČEK, Zbyněk. *Respekt.cz* [online]. 2006 [cit. 2011-01-06]. Můj oblíbený web. Dostupné z WWW: <<http://respekt.ihned.cz/c1-36288760-debka-com>>. ISSN 1801-1446.

⁶¹ SHACHTMAN, Noah. *Wired* [online]. 10.05.2001 [cit. 2011-01-07]. Debka: Conflict's Drudge Report?. Dostupné z WWW: <<http://www.wired.com/politics/law/news/2001/10/47325#ixzz0qIvkTBr6>>.

nastíněn hlavní problém celého projektu: **kvalitní zpravodajství věnované bezpečnosti regionu je narušováno často bombastickými zprávami, které ne vždy dojdou svého potvrzení ve skutečnosti.** Dalším kontroverzním bodem, jak si povšiml významný český novinář Zbyněk Petráček, je skutečnost, že DEBKA „je zcela anonymní. „Zdroje Debky“ tvrdí to či ono. Tvrdí to aktuálně a zasvěceně. Spolehnout se, či nespolehnout? Je-li kritériem praxe, pak ta hovoří ve prospěch „zdrojů Debky“. K nim patří lidé z vládních, vojenských a bezpečnostních kruhů Izraele.“⁶² Autor ji v článku „Můj oblíbený web“ nicméně zařadil mezi své oblíbené informační zdroje.

V tomto duchu DEBKAfile např. celkem přesně upozornila, rok před tragickým 11. zářím, na nebezpečí teroristického útoku na WTC ve Spojených státech. Na druhou stranu, některé zprávy, snažící se přesvědčit čtenáře, že v nejvyšších amerických vládních kruzích operuje sto blízkých spolupracovníků Osamy bin Ládina působí trochu fantasmagoricky. Některá palčivá témata DEBKA okázale ignoruje – stalo se tak např. v jinak hojně medializované kauze teroristického útoku v Bombaji.

5.2.1 Produkty a služby

Zpravodajské produkty DEBKAfile lze nejjednodušeji rozdělit podle přístupu na otevřené zpravodajství a uzavřené (placené) podrobné analýzy nabízené v rámci produktu DEBKA-Net-Weekly.

Otevřené zpravodajství

DEBKAfile nabízí v rámci svého portálu bezplatné zpravodajství s důrazem na Blízký východ, respektive na globální události s dopadem na tento strategický

⁶² PETRÁČEK, Zbyněk. *Respekt.cz* [online]. 2006 [cit. 2011-01-06]. Můj oblíbený web. Dostupné z WWW: <<http://respekt.ihned.cz/c1-36288760-debka-com>>. ISSN 1801-1446.

region. Samotné zpravodajství je dle obsahu i formy členěno do tří základních formátů: Exclusive Report, Special Report a Exclusive Analysis.

DEBKA-Net-Weekly

Placený produkt, nabízející, dle takřka básnického vyjádření na webu, „fundovaný vhled do jinak nedostupných, tajemných světů“. **Jde o klíčové informace vztahující se k politickému dění na Blízkém východě, terorismu, válkám a bezpečnostním strategiím jednotlivých aktérů.**⁶³ Sofistikovaný rozbor těchto informací je, dle stejného zdroje, oblíbený mezi nejvyššími politiky v izraelské vládě.

The screenshot shows the DEBKA-Net-Weekly website interface. At the top, there is a navigation bar with links for Home, Personal Page, Shopping cart, and Logout, along with a search box. The main content area features a blue header with the site's name and a sub-header: "Intelligence - Terror - Mid East - International Conflicts - Security - Political Analysis". Below this, a dark blue bar indicates the current issue: "Vol. 10, Issue 468, November 5, 2010", with a link to "click here for print version". The main article is titled "New Iranian Anti-US Front in Afghanistan" and "Tehran Transfers Al Qaeda Chief-of-Staff Saif Al Adel to North Waziristan". It includes a portrait of Saif al-Adel and a detailed text block explaining his role and the Iranian strategy. A sidebar on the left lists "Current Issue Content" with several article titles, including "New Iranian Anti-US Front in Afghanistan Tehran Transfers Al Qaeda Chief-of-Staff Saif Al Adel to North Waziristan", "Iran Tracks Al Qaeda Tehran Watched the Bomb Plot Evolving without Getting Involved", "US Military Buildup Continues The Pentagon Asks NATO to Draw up Plans for Attacking Iran", and "Israel's Tug-o'-War".

Obrázek 6: Ukázka z placeného emailového reportu nabízeného v rámci produktu DEBKA-Net-Weekly

⁶³ *Debka* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. DEBKA-Weekly. Dostupné z WWW: <<http://www.debka.com/weekly/subscribe/>>.

Formou jde o týdenní emailový newsletter, informující o klíčových událostech v uplynulém týdnu – kritériem pro výběr je dopad na dění ve výše uvedených oblastech mezinárodní politiky.

5.3 Strategic Forecasting, Inc. – STRATFOR

„Zprávy jsou zboží, které si na internetu můžete opatřit kdekoli. Zpravodajství oproti tomu říká dnes, co bude zprávami zítra.“⁶⁴ Marketingové heslo společnosti Stratfor.

Společnost Stratfor působí na trhu od roku 1996. Zakladatel, bývalý zpravodajský důstojník CIA George Friedman, působí v současné době na pozici prezidenta. Víceprezidentem je Fred Burton, osoba taktéž úzce spjatá s americkými zpravodajskými službami. I díky těmto pánům a jejich konexím je Stratfor často přezdíván „šedou CIA“. Tomu odpovídá orientace na americký korporátní sektor a vládní kruhy. **Meritem většiny analýz je spíše vyhodnocování rizik, než možných příležitostí.** Stratfor bývá vyzdvihován pro svůj vhled a informace o mezinárodních teroristických sítích, stejně tak pro své porozumění současným euro-asijským trendům (Ruská federace). Nicméně jeho působnost je globální.

The screenshot shows the Stratfor Global Intelligence website homepage. At the top, there is a blue navigation bar with the Stratfor logo and links for 'About', 'FAQ', 'Guide', and 'Login'. Below the navigation bar, there are buttons for 'Subscribe Now' and 'Get Enterprise Access'. The main content area is divided into several sections. On the left, there is a large graphic titled 'the top ten GEOPOLITICAL EVENTS of the past decade' with a globe. Below this is an article titled 'Top 10 Decade Countdown: No. 1 - The 9/11 Attacks'. In the center, there are three news snippets: 'China Security Memo: Jan. 5, 2011', 'U.S. Naval Update Map: Jan. 5, 2011', and 'Ukraine's Place in Russia's Evolving Foreign Policy'. On the right, there is a 'Sign up for FREE Intelligence Reports' section with an email input field and a 'Sign Up' button. Below that, there is a 'Try Paid Member access' section and a 'Video' section with a video player showing a news report.

Obrázek 7: Úvodní stránka portálu Stratfor

⁶⁴ Stratfor [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <www.stratfor.com>.

Stratfor se ve svých analýzách snaží nabídnout různé varianty vývoje světových událostí. Pracuje na základě monitorování události z ekonomického, politického a ekonomického světa. Důraz na vyvozování závěrů je třeba ocenit, uživateli je nabídnuta sofistikovaná zpráva s dalšími variantami vývoje. Na druhou stranu - přílišná spekulativnost a „senzacechtivost“, objevující se v textech, často zastírá pravé jádro problému.

Stratfor při tvorbě a nabídce strategického zpravodajství nabízí tři základní okruhy:

Situational Awareness – služba sledující aktuální vývoj světových událostí. Většinou jde o kratší zprávy upozorňující na důležité momenty v kauze tematizované jinde na Stratforu. Dle oficiálního webu: „*zajišťujeme prakticky reálné zpravodajství z hořících barikád, vojenských akcí... nebo zákulisních jednání v Bruselu... přičemž pečlivě posuzujeme význam jednotlivých událostí – nechceme plýtvat Váš drahocenný čas.*“⁶⁵

Analyses – v analýzách Stratfor vysvětluje, co jednotlivé události doopravdy znamenají a co naopak neznamenaají (často ubírá význam tématům, se kterými pracují „mainstreamová média). „*Rozlišujeme, co je důležité, objektivně, tedy neideologicky a proti politických preferencí.*“⁶⁶

Forecasts – prognózy budoucího vývoje, neboli jeden z pilířů a hlavní přidaná hodnota Stratforu. Prognózy plynule vycházejí ze služeb uvedených výše a jsou jejich faktickým zastřešením. Dle sebevědomého prohlášení Stratforu: „*(prognózy) nejsou názory na to, co by se mohlo stát, ale analyticky přesné předpovědi toho, co se stane.*“⁶⁷

⁶⁵ Stratfor [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <www.stratfor.com>.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

5.3.1 Konkrétní zpravodajské produkty⁶⁸

Geopolitical Diary (geopolitické poznámky) – výběr a rozvedení nejdůležitější geopolitické události dne některým ze seniorních analytiků společnosti.

Geopolitical & Security Weeklies (bezpečnostní & geopolitické týdeníky) – hloubkové analýzy z pera zakladatele G. Friedmana a ředitele odboru strategické zpravodajství Scotta Stewarta přináší pravidelné zamyšlení nad zásadními událostmi aktuálního týdne.

US Naval Update – týdně aktualizované záznamy o pohybu americké námořní síly po světě. Důležité pro pochopení strategického uvažování generálního štábu armády a možných vojenských eskalací ve světě.

Special Series (speciální seriály) – několikadílné, pravidelně aktualizované, dlouhodobé seriály vzájemně propojených analýz nabízející komplexní vhled do daného bezpečnostního/geopolitického problému. Jednotlivé díly se objevují buď v pravidelných intervalech, či při důležité události s bezprostředním dopadem.

Intelligence Guidance (zpravodajský průvodce) - pravidelné interní memorandum zaměstnanců Stratforu upozorňující na nadcházející zásadní události (schůzky světových politiků, summitu, podpisy mezinárodních smluv...) Toto memorandum vychází každý týden a je uvolněno pro potřeby (platících) čtenářů.

Forecasts (prognózy) – **sofistikované rozbory důležitých geopolitických trendů s předpovědí jejich dopadů na lidi v řídicích funkcích (v orig. decision-makers - politiky, manažery) a na jednotlivé státy.** Prognózy vycházejí v pravidelných intervalech – čtvrtletně a ročně.

Graphic of the Day (grafika dne) – detailně připravená mapa, popř. graf, doprovázející vybranou geopolitickou událost/trend.

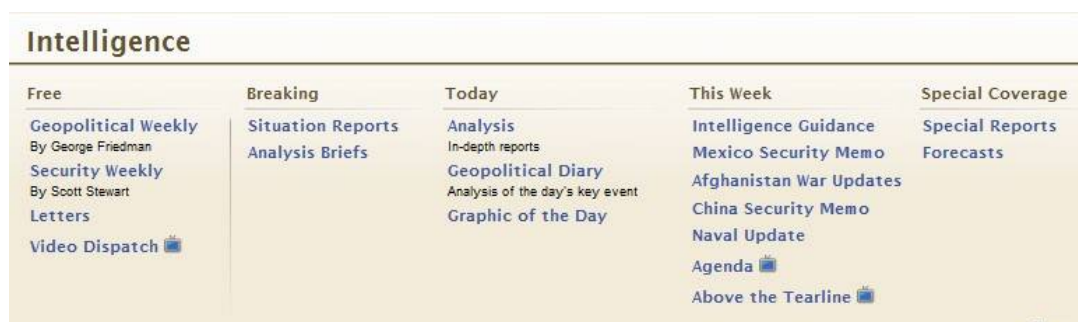
⁶⁸ Stratfor [online]. 2010 [cit. 2011-01-06]. Intelligence. Dostupné z WWW:

Special Reports (speciální analýzy) – analýzy podepřené silnou datovou základnou, nabízející pochopení širší perspektivy zásadní bezpečnostní otázky.

Security Memos (bezpečnostní memoranda) – taktické analýzy a rozborů nečekaných událostí v dlouho sledovaných seriálech o konfliktech, popř. trendech v důležitých zemích/regionech.

Multimedia

Stratfor své zpravodajství doplňuje o multimediální prostředky:⁶⁹ mapy a různá doprovodná grafika (tabulky, grafy) jsou nepostradatelnou součástí publikovaných zpráv. Pravidelně jsou také natáčeny a prostřednictvím služby youtube.com zveřejňovány videa-komentáře G. Friedmana a dalších osobností Stratforu. Oblíbené jsou také krátké mluvené komentáře, glosující zásadní události.

Intelligence				
Free	Breaking	Today	This Week	Special Coverage
Geopolitical Weekly By George Friedman	Situation Reports	Analysis In-depth reports	Intelligence Guidance	Special Reports
Security Weekly By Scott Stewart	Analysis Briefs	Geopolitical Diary Analysis of the day's key event	Mexico Security Memo	Forecasts
Letters		Graphic of the Day	Afghanistan War Updates	
Video Dispatch			China Security Memo	
			Naval Update	
			Agenda	
			Above the Tearline	

Obrázek 8: přehledná tabulka jednotlivých zpravodajských produktů agentury Stratfor

<<http://www.stratfor.com/>>.

⁶⁹ *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2011-01-06]. Stratfor Video Center. Dostupné z WWW: <<http://www.stratfor.com/video>>.

6 Informační zdroje pro analýzu mezinárodních vztahů v České republice

Do této kapitoly jsem se rozhodl zařadit adekvátní zdroje české, byť jejich nabídka vychází převážně z nekomerční sféry, čímž se liší od zdrojů anglických. Zdroje zde uvedené mají rozmanitou povahu a reflektují téma v širším záběru. **Dohromady je ale spojuje analytická povaha jimi nabízených informací.**

6.1 Akademické zdroje

Akademické prostředí patří k hlavním „producentům“ kvalitních, hloubkových analýz mezinárodních vztahů. Materiály zde vzniklé splňují akademické požadavky, což pomáhá udržovat vysokou kvalitu diskuze. Pro lepší klasifikaci je možné rozdělit jednotlivé zdroje na i) odborná (tištěná) periodika, ii) studentské portály.

6.1.1 Perspectives

Nejodbornějším periodikem publikovaným Ústavem mezinárodních vztahů je časopis *Perspectives*.⁷⁰ Tento titul vychází dvakrát ročně s podtitulem *The Review of International Affairs*. Vzhledem k aspiracím časopisu nepřekvapí, že články zde publikované vycházejí v angličtině. Redakce časopisu na portálu ÚMV chápe *Perspectives* jako „vůdčí časopis ve svém oboru v celém regionu střední a východní Evropy.“⁷¹ Časopis vychází od roku 1993, recenzovaný od roku 2002. Obsahově se soustředí na geopolitiku střední Evropy a postavení regionu v rámci světové politiky.

Články uveřejněné zde jsou podrobeny přísnému recenznímu řízení mezinárodními autoritami. Na základě jejich odborných posudků jsou

⁷⁰ *Perspectives : The Review of International Affairs* [online]. 2004 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.perspectives.cz/>>. ISSN 1210-762X).

⁷¹ Tamtéž.

zkoumané texty buď přijaty, zamítnuty, nebo případně vráceny autorovi k dopracování. Pro české badatele na poli mezinárodních vztahů představují Perspectives vynikající a jedinečnou příležitost pro publikaci vlastních výzkumných projektů. Časopis je veden v rámci multioborové bibliografické a citační databázi společnosti *Elsevier SCOPUS* a disponuje řadou významných zahraničních předplatitelů (např. *Bundeszentrale für politische Bildung, Konrad-Adenauer-Stiftung e.V., Library of Congress, Shanghai Institute of International Studies, United States Institute of Peace*)

6.1.2 Mezinárodní vztahy

Čtvrtletník *Mezinárodní vztahy*⁷² představuje od roku 1996 hlavní teoretickou základnu pro odbornou oborovou diskusi oboru mezinárodních vztahů. Tištěný časopis vydává Ústav mezinárodních vztahů, na jeho obsahu se podílí akademičtí pracovníci z celé ČR. **Mezinárodní vztahy publikují ve velké míře články zabývající se teoretickými aspekty studia mezinárodních vztahů.** To je činí unikátními ve vztahu ke „konkurenčním“ periodikům. Nicméně široký prostor je věnovaný i praktickým otázkám vývoje a povahy mezinárodních vztahů: bezpečnostním otázkám a globálním problémům. Pravidelně zde také vycházejí recenze odborných publikací vzniklých na české akademické půdě. Od roku 2001 jsou příspěvky podrobovány nezávislému anonymnímu recenznímu řízení. Přístup do webového archívu zůstává omezen na čísla starší dva roky.

⁷² *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. 2004 [cit. 2011-01-05]. Mezinárodní vztahy. Dostupné z WWW: <<http://www.iir.cz/display.asp?ida=19>>. ISSN 0323-1844.

6.1.3 Mezinárodní politika

Oproti teoreticky zaměřeným *Mezinárodním vztahům* míří *Mezinárodní politika*⁷³ na ne odborného čtenáře, u které nepředpokládá hluboké teoretické akademické znalosti. Na webovém portálu definuje Mezinárodní politika sama sebe jako: „měsíčník pro širokou čtenářskou veřejnost, která se zajímá o současné události a vývojové trendy v mezinárodních vztazích.“⁷⁴

Pro časopis jsou typické historické studie, analýzy minulých i aktuálních konfliktů mezinárodních vztahů, recenze, přiblížení a přetisk zásadních dokumentů EU, OBSE, NATO a jiných nadnárodních organizací.

Na stránkách časopisu se lze často setkat s diskuzí nad otázkami české zahraniční politiky a humanitární pomoci.

6.1.4 Obrana a strategie

Časopis strategických studií a názorů, což je podtitul magazínu *Obrana a strategie*,⁷⁵ je vydáván Univerzitou obrany v Brně. Tento recenzovaný časopis vychází od roku 2001 s periodicitou 2x ročně v tištěné i elektronické podobě. **Zaměřuje se na bezpečnostní a strategická studia, vojenství, mezinárodní vztahy a další související témata.**

Misí časopisu je poskytnutí „prostoru pro prezentaci a předávání nejnovějších odborných poznatků domácí i zahraniční provenience z oblasti bezpečnostních a strategických studií, vytvoření kanálu pro větší vzájemnou informovanost a komunikaci mezi armádním prostředím a civilní bezpečnostní

⁷³ *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. 2004 [cit. 2011-01-07]. Mezinárodní politika. Dostupné z WWW: <<http://www.iir.cz/display.asp?ida=18>>. ISSN 0543-7962.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ *Obrana a strategie : Defense&Strategy* [online]. 2001 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/>>. ISSN 1802-7199.

komunitou a kultivace odborné debaty nad tématy spojenými s obranou a bezpečností.“⁷⁶

Recenzní proces má dvoukolovou úroveň. V prvním kole je došlý článek podroben anonymnímu schvalovacímu procesu redakční radou. Ve druhém kole je provedeno odborné posouzení textu minimálně dvěma odbornými recenzenty. Časopis je dle vyjádření na oficiálním portálu distribuován v rámci resortu obrany, vybraným institucím státní správy, domácím i zahraničním univerzitám a vysokým školám, výzkumným organizacím, knihovnám a dalším partnerům.

Časopis Obrana a strategie se dne 20. června 2008 rozhodnutím poradního orgánu vlády České republiky, Rady pro výzkum a vývoj, dostal do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

⁷⁶ Tamtéž

6.2 Studentské portály

Zajímavou skupinou informačních zdrojů jsou portály spravované studenty politologických oborů českých vysokých škol a univerzit. Čtenář zde nalezne kvalitní informace ze světa mezinárodních vztahů; jejich důvěryhodnost je podepřena akademickými náležitostmi, které tyto práce své podstaty musí splňovat.

6.2.1 E-POLIS

Internetový politologický časopis e-Polis⁷⁷ je projektem Česko-slovenské unie studentů politických věd (Czech-Slovak Political Science Students' Union - CPSSU). Jak napovídá název organizace, portál e-Polis sdružuje autory/studenty politologických studií v České republice. Ačkoli v rámci CPSSU působí tři akademické spolky (při Univerzitě Karlově v Praze, při Univerzitě Mateje Bela v Banské Bystrici a při Západočeské univerzitě v Plzni) je dle akademické příslušnosti autorů patrná silná vazba na studia MZV v rámci Západočeské univerzity.

Na portálu se objevují závěrečné práce studentů politologických studií, stejně jako na akademické půdě nezávislé studie kmenových autorů. Mezi častá témata patří fenomén globalizace a její dopad na mezinárodní vztahy, světová ekonomika, energetická bezpečnost a mocenské ambice jednotlivých aktérů MZV.

6.2.2 Global Politics (GP)

Internetový portál Global Politics⁷⁸ má, stejně jako podobně laděná e-Polis, svou základnu mezi studenty oboru Mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Vznikl v roce 2001 a od té doby se zde pravidelně

⁷⁷ *Internetový politologický časopis e-Polis* [online]. 2008 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/>>. ISSN 1801-1438.

⁷⁸ *Global politics* [online]. 2009 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/>>. ISSN 1213-7685.

objevují příspěvky z oboru politických věd (Mezinárodní vztahy, Evropská studia, Politika). Redakce portálu GP „nabízí možnost publikovat články, polemiky i recenze a snaží se aktivně podílet na probíhajících odborných diskusích.“⁷⁹

6.3 Analytické zdroje nevládních organizací

V České republice působí několik nevládních organizací, jejichž cílem je ovlivnit diskuzi o jednotlivých fenoménech a účastnících mezinárodních vztahů. Ze samotné povahy těchto organizací je patrné, že ne vždy se musí řídit zásadou objektivit vědeckého výzkumu. Naopak, často zastupují (reprezentují) jednotlivé politické proudy ve společnosti a skrz média výrazně ovlivňují výslednou podobu české politické diskuze o otázkách mezinárodních vztahů (respektive mezinárodní bezpečnosti). Absenci objektivit není třeba vnímat čistě negativně, naopak, různost pohledů je spíše pozitivním faktem, nicméně toto platí při vyrovnaném a spravedlivém přístupu všech zainteresovaných do hlavního mediálního proudu.

6.3.1 AMO – Asociace pro mezinárodní otázky

Pozdvihnout diskuzi na poli MZV v České republice se od roku 1997 snaží nevládní organizace AMO. Jejím cílem je přispět k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Svou misi naplňuje skrz tři základní pilíře: vzdělání, mezinárodní projekty a výzkum.

Domovský portál⁸⁰ slouží k prezentaci aktivit s organizací spjatých (publikační záměry, vzdělávací akce a konference). AMO nelze označit za klasického poskytovatele analýz a studií spjatých s MZV. Činnost organizace lépe vystihuje anglický termín „think tank“. Svým autorům poskytuje teoretické zázemí a kredibilitu, nicméně hlavním cílem je zpopularizovat a zkvalitnit diskuzi o MZV v rámci českého mediálního diskursu. S komentáři a analýzami

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. 2011 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/>>.

kmenových autorů se lze v široké míře setkat na stránkách českých zpravodajských serverů (Ihned.cz, aktualne.cz atd.). Z tohoto pohledu slouží domovský portál k agregaci kratších článků publikovaných na jiných místech internetu a prezentaci vlastní výzkumné práce v podobě delších, sofistikovanějších studií.

6.3.2 NATO Aktual

Provozovatelem portálu natoaktual.cz⁸¹ je občanské sdružení Jagello 2000, které zároveň realizuje projekt Informačního centra o NATO v Praze. Svou činností se snaží zlepšit informovanost českých občanů o aktivitách a dalším směřování Severoatlantické aliance. Portál je činný od roku 2002 a poskytuje prostor pro analýzy, zprávy z vojenských cvičení, on-line rozhovory, fotografie a od roku 2007 videozprávy. Kromě denních zpráv portál nabízí týdenní zpravodajské souhrny *Newsletter natoaktual.cz* a tištěný čtvrtletník *Natoaktual Quarterly Review*. Vzhledem k povaze portálu nepřekvapí orientace na členské země NATO a jejich vztahy s okolním světem.

6.4 Zdroje informací o MZV poskytované státní správou

Aktivity státní správy na poli *country intelligence* nejlépe reprezentuje portál BusinessInfo.cz zaměřený na podporu českého exportu. Vzhledem k této misi nepřekvapí ekonomické zaměření a snaha o identifikaci vhodných investičních příležitostí pro české subjekty.

6.4.1 BusinessInfo.cz

Internetový portál BusinessInfo.cz⁸² patří mezi nejdůvěryhodnější zdroje *country intelligence* v České republice. Zčásti je to způsobeno skutečností, že

⁸¹ *NATOaktual.cz* : *Oficiální portál Informačního centra o Nato* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.natoaktual.cz/>>.

⁸² *BusinessInfo.cz* : *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/>>.

jeho gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, obsah spravuje vládní agentura CzechTrade. Na druhou stranu toto výsadní postavení posiluje fakt, že konkurence v oblasti poskytování plnohodnotných informací o zemích není v České republice příliš silná.

Misí portálu BusinessInfo.cz je „zjednodušit zejména malým a středním podnikatelům orientaci v informacích a službách poskytovaných státní správou.“⁸³ K tomuto cíli mají napomoci informace ohledně podnikání v České republice, sledování právního rámce a legislativy jak na národní, tak nadnárodní úrovni (EU), regionální informace, daňové poradenství a další. Portál je tedy pojat jako informační brána do světa podnikání v ČR a zahraničí. Z našeho pohledu je zajímavá zahraniční sekce, jejím cílem je lépe připravit české podnikatelské subjekty při jejich expanzi na zahraniční trhy. Tento obsah je spravován v těsné spolupráci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva průmyslu a agentury CzechTrade. Z pohledu *country intelligence* jde o následující rubriky:

Aktuality z teritorií

Jsou krátké zprávy⁸⁴ ze zahraničí, připravované zastupitelskými úřady ČR. Často jde o velmi důležité zprávy, byť lokálního charakteru, které se nestihnou objevit v českém tisku. Pro potenciální exportéry mají velmi vysokou informační hodnotu, protože jsou připravovány a vybírány na základě obecné snahy české diplomacie o pomoc českým subjektům snažícím se prosadit na zahraničních trzích.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Aktuality z teritorií. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/aktuality-z-teritorii/>>.

Nejnovější aktuality z teritorií

Datum	Název	Země
12.11.2010	 Mexiko	Mexiko a Brazílie zahájily jednání o Globální ekonomické dohodě
12.11.2010	 Rusko	"Bašoi Ural" - konference - snaha rozšířit modernizaci v rámci regionu.
11.11.2010	 Rumunsko	Otevření Honorárního konzulátu České republiky v Temešváru
11.11.2010	 Slovensko	JE Jaslovské Bohunice - změna v záměru?
11.11.2010	 Rusko	Moskva hledá nové možnosti rozvoje obchodní a investiční spolupráce se zahraničními partnery
11.11.2010	 Rusko	Výstava „Obráběcí stroje, Laserové, optické a nanotechnologie“ - Jekatěrinburg.
11.11.2010	 Rusko	Jednání s náměstem gubernátora pro průmysl a obchod Čeljabinské oblasti
11.11.2010	 Rusko	Změny ve vedení města Jekatěrinburgu
10.11.2010	 Rakousko	Rakouský maloobchod se rychle zotavuje
10.11.2010	 Rakousko	Stavebnictví ve třetím čtvrtletí zdražilo
10.11.2010	 Nizozemsko	SEMINÁŘ - JAK ZALOŽIT FIRMU NEBO POBOČKU V NIZOZEMSKU

Obrázek 9: Ukázka zpráv z rubriky „Aktuality z teritorií“ portálu BusinessInfo.cz

Zahraníční poptávky

On-line databáze aktuálních zahraničních poptávek.⁸⁵ Zdrojem jsou stejně jako ve výše uvedeném případě zastupitelské úřady ČR v zahraničí, agentura CzechTrade, databáze zahraničních firem atd.

Zahraníční nabídky

On-line databáze aktuálních nabídek služeb a produktů českým firmám zahraničnímu subjektu.⁸⁶

Zahraníční projekty a tendry

On-line databáze zahraničních projektů a tendrů, u kterých se předpokládá zahraniční spolupráce.⁸⁷

⁸⁵ BusinessInfo.cz [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční poptávky. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-poptavky/>>.

⁸⁶ BusinessInfo.cz [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční nabídky. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-nabidky/>>.

⁸⁷ BusinessInfo.cz [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční projekty a tendry. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-projekty-tendry/>>.

Zahraniční investiční příležitosti

On-line databáze zahraničních investičních příležitostí pro české firmy.⁸⁸

Portál BusinessInfo.cz poskytuje vynikající informační základ pro podnikatelský start v České republice a dobrý informační základ pro start a monitoring zahraničních investičních příležitostí a obecně podnikatelského a politického klimatu v různých regionech světa. Nicméně vzhledem k povaze zřizovatele portálu BusinessInfo.cz a jeho informačnímu backgroundu lze kritizovat nízkou frekvenci zpráv produkovaných zastupitelskými úřady ČR v zahraničí.

⁸⁸ *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční investiční příležitosti. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-investicni-prilezitosti/>>.

7 Soukromé zpravodajské agentury poskytující služby Country Intelligence

Soukromé zpravodajské agentury poskytující *country intelligence* patří k nejsložitějším zdrojům ekonomicko-politických analýz a informací s globálním pokrytím. Jejich komerční povaha jim poskytuje dostatečný kapitál pro udržování patřičného know-how, analytických sítí a vlastních informačních systémů. Obě agentury patří k největším hráčům na trhu. První z nich sleduje a vyhodnocuje spíše bezpečnostní aspekty mezinárodních vztahů, druhá a třetí pak zaměřuje pozornost na ekonomicko-politické vztahy a souvislosti.

7.1 IHS Jane's Information Group – Jane's

Skupina Jane's patří již přes sto let k vůdčím subjektům na poli poskytovatelů *open-source intelligence* v oblasti bezpečnosti a vojenských záležitostí. Společnost založil roku 1898 Fred T. Jane, expert na americké námořnictvo a znalec světových námořních sil. První slávu přineslo společnosti vydání publikace *Jane's All the World's Fighting Ships*, která představila široké veřejnosti, s pomocí detailních nákresů, fotografií a popisu zbraňových systémů, možnosti světových námořních armád⁸⁹. Těmito informacemi do té doby disponovaly nejvyšší armádní kruhy a jako takové podléhaly přísnému utajení. Od té doby vychází pravidelný magazín pokrývající stejné téma pod názvem *Jane's Fighting Ships*. Mimo to, *Jane's All the World's Fighting Ships*, znamenala první ze série děl publikovaných v edici Jane's věnovaných armádním tématům. Fred T. Jane je proto ve špionážních kruzích považován za legendu: jeho dědictvím je

⁸⁹ Jane's Information Group. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 19.9.2006, last modified on 28.12.2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Jane%27s_Information_Group>.

obrovský podnik, který je respektován mezi světovými politiky a vůdci a jehož informace jsou brány s velkou vážou.

Klienti společnosti mají k dispozici firemní know-how, budované po celé 20. století a získávají tak exkluzivní informace, které jim zajišťují informační náskok neboli konkurenční výhodu. Poradenské služby, poskytované agenturou, se opírají o síť firemních analytiků, působících v centrálach v sedmi nejvýznamnějších světových regionech a dalších několik stovek „dopisovatelů“, kteří upřesňují a doplňují informace vyhodnocené na vyšší úrovni.

IHS Jane's nabízí kromě klasických, standardních, pravidelných aktualizovaných zpráv, publikovaných skrz firemní portály, magazíny a publikace, informační řešení „šitá na míru“ v těchto oblastech:

- Hodnocení vnějších a vnitřních rizik a hrozeb pro konkrétní země.
- Novinky a analýzy ze světa obranných systémů.
- „Alarm“ sledující aktuální, akutní hrozby na domácí půdě (USA).
- Přehledy taktických přesunů a lokalizaci významných národních bojových jednotek.
- Zbraňové systémy a vybavení.
- Sledování bezpečnosti letového provozu, jednotlivých letišť a letištních systémů.
- Geopolitické zpravodajství a zpravodajské analýzy.
- Hodnocení rizik pro průmyslový a finanční svět ve vztahu k jednotlivým segmentům trhu a jednotlivých států.
- Sledování stavu a bezpečnosti světových dopravních (námořních) uzlů.
- Informace o policejních složkách, jejich vybavení a obecně o prosazování zákona.⁹⁰

⁹⁰ Press Room [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS. Dostupné z WWW: <<http://press.ihs.com/images/10006/IHSJanesFactSheet.pdf>>.

Společnost svou nabídkou služeb oslovuje především špičkové politiky a businessmany, kteří ve svých pozicích potřebují co nejlepší zdroj přesných a aktuálních informací pro co nejpřesnější rozhodování ve strategických záležitostech⁹¹. Naprosto nepostradatelné jsou produkty společnosti pro vojensko-průmyslový komplex, neboť pomáhá jednotlivým firmám udržovat vysoké povědomí nejen o domácí, ale i zahraniční konkurenci.

Stejně tak je informací publikovaných v rámci agentury Jane's hojně využíváno v mediální sféře novináři a žurnalisty z celého světa.

V červnu 2007 došlo k akvizici společnosti Jane's korporací IHS, tímto krokem došlo ke změně názvu na *IHS - Jane's Information Group*. Podle tiskové zprávy komentující akvizici, představují služby poskytované Jane's výborný doplněk pro mateřskou IHS, která se specializuje na *decision-support tools*, tedy na znalostní systémy a související produkty.

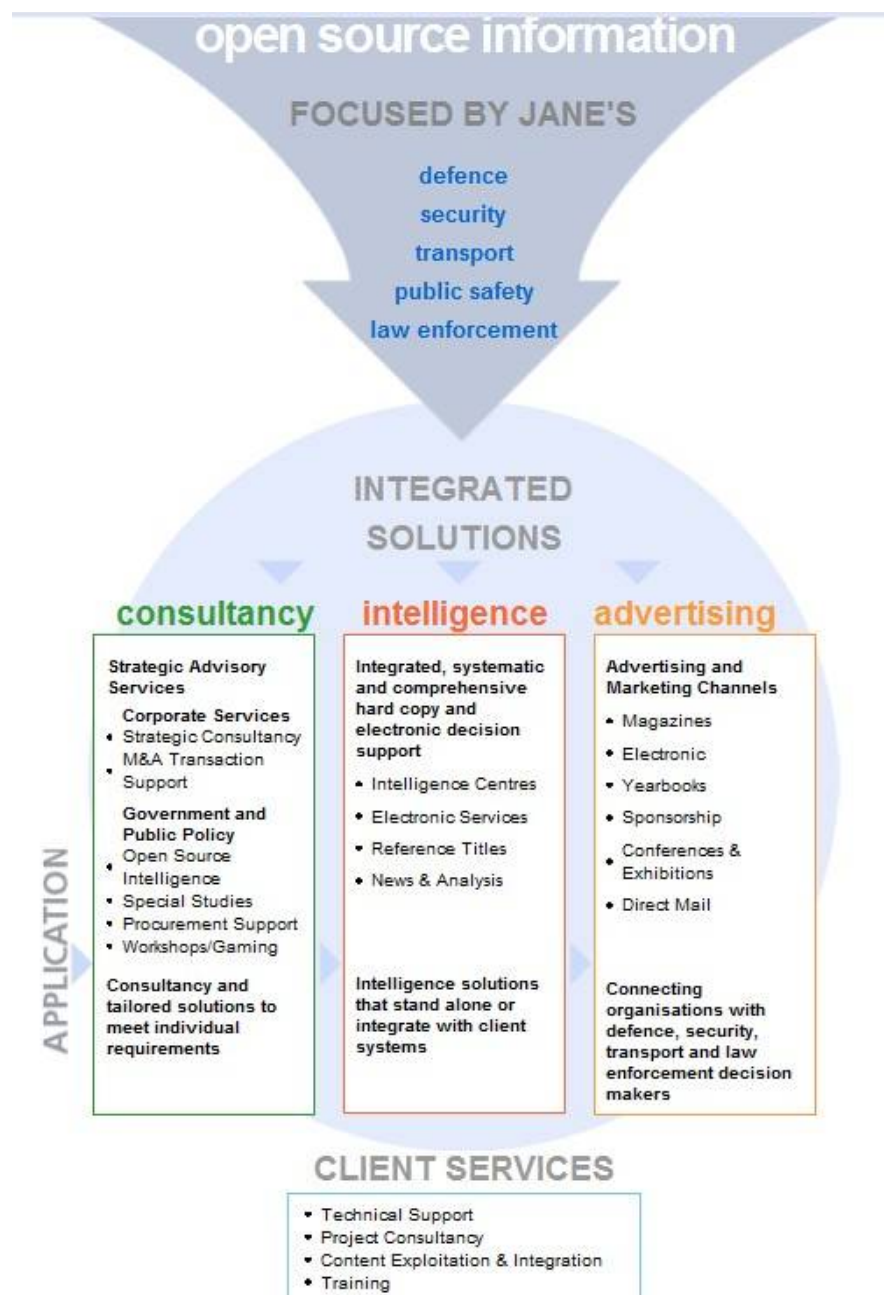
7.1.1 Produkty&Služby

V návaznosti na výše řečené můžeme služby nabízené společností Jane's rozdělit do tří hlavních skupin: poradenství, zpravodajství a propagaci. Celková struktura je dobře zachycena na obrázku č. 10., jde o schéma, respektive prezentaci celé firmy a jejích produktů.

Oblast poradenství je založena na těsné spolupráci mezi klientem a firemními analytiky. Firma se snaží v první fázi přesně identifikovat klientovy zájmy, poté přichází na řadu vypracování komplexních analýz a dlouhodobé spolupráce.

Vzhledem k obrovskému množství prostředků, které jsou ročně utraceny za zbrojení lze pochopit, že jednou z nabízených možností je propagace armádních novinek na stránkách firemních publikací ve formě reklamy.

⁹¹ *Bloomberg BusinessWeek* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS Jane's, IHS (Global) Limited. Dostupné z WWW: <<http://investing.businessweek.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=12004605>>.

Obrázek 10: Agentura Jane's: schéma cílů, produktů, služeb

Z pohledu titulu této práce je pochopitelně nejzajímavější oblast zpravodajství – intelligence. Zde je možné rozdělit produkty do 3 skupin na základě jejich formátu.

7.1.2 On-line služby (průběžně aktualizované):

Jane's Terrorism and Insurgency Centre
Jane's Defence Forecasts - Military Aircraft Programmes
Jane's Defence Forecasts - Combat Vehicle Programmes
Jane's Defence Forecasts - Military Vessel Programmes
Jane's Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Assessments
Jane's Strategic Advisory Services
Jane's Intelligence Weekly
Jane's Urban Transport Systems

7.1.3 Knihy („ročenky“)

Jane's Aircraft Recognition Guide
Jane's Fighting Ships
Jane's World Railways
Jane's All the World's Aircraft
Jane's Vintage Aircraft Recognition Guide
Jane's Guns Recognition Guide
Jane's Defence Industry News
Jane's Infantry Weapons
Jane's Urban Transport Systems

7.1.4 Časopisy (různá periodicitu)

Jane's Intelligence Weekly
Jane's Defence Weekly
Jane's International Defence Review
Jane's Navy International
Jane's Intelligence Review
Jane's Intelligence Digest
Jane's Defence Industry

Jane's Airport Review

Jane's Police Review

7.2 Economist Intelligence Unit (EIU)

*„V dnešní době čelíme problému informačního přesycení v důsledku nadbytku dostupných informací v rámci sítě Internet. Naši klienti se tedy na nás obrací s jasným zadáním: požadují informovaný názor na konkrétní zemi.“*⁹² ANDRÉ ASTROW (EIU Deputy Editorial Director).

Mateřskou společností Economist Intelligence Unit⁹³ je slavné vydavatelství Economist Group. Během posledních 50 let se z EIU stal jeden z hlavních lídrů na trhu *country intelligence*. Firemní know-how je opřeno o síť 650 analytiků a expertů, kteří působí po celém světě a specializují se vždy na konkrétní region/zemi. V londýnské centrále dalších 80 ekonomů na základě informací z jednotlivých regionů produkuje dlouhodobé a krátkodobé předpovědi ekonomického a politického vývoje. Dalšími strategickými místy z pohledu EIU jsou Hong-Kong a New York, kde sídlí regionální pobočky. Ty doplňuje dalších 32 menších kanceláří rozestých po celém světě. Jejich cílem je koordinace redakční práce regionálních analytiků a obchodní propagace společnosti⁹⁴.

Služeb EIU v současné době využívá kolem 500 000 předplatitelů. Jejich spektrum je široké a zahrnuje všechna průmyslová odvětví, finanční instituce, vládní úřady, ale i školy a další nestátní zařízení. Cílem EIU je poskytování důvěryhodných informací z prostředí businessu a jejich zasazení do globálního kontextu.

⁹² MUSACCHIO ADORISIO, Anna Linda. Providing Country Intelligence online – The Economist Intelligence Unit (EIU). In EPLER, Martin J. Managing Information Quality: Increasing the Value of Information in Knowledge-intensive Products and Processes. 2nd edition. [s.l.] : Springer, 2006. s. 398. ISBN 3540314083.

⁹³ *Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <www.eiu.com>.

⁹⁴ Informace čerpány z odkazu č. 92.

„Naším posláním je napomoci lidem v řídicích funkcích k lepšímu a kvalitnějšímu rozhodování poskytováním aktuálních, důvěryhodných a ucelených analýz trendů a obchodních strategií na globálních finančních trzích. Dlouhodobě posuzujeme a předpovídáme politické, ekonomické a obchodní podmínky v rámci 200 států a zároveň nabízíme pohled na to, jak společnosti na tyto informace reagují.“⁹⁵

EIU využívá při poskytování *country intelligence* širokého spektra možností: od hrubých statistických dat a předpovědí, vlastních indikátorů a „ranků“, tabulek a statistik až k cílovým reportům (zprávám, analýzám). Pozornost je zaměřena na porozumění kontextu mezinárodního obchodu a následných investičních příležitostí a rizik.

Mimo výše zmíněné produkty nabízí EIU pravidelně aktualizované průvodce prostředím mezinárodních obchodních regulací a finančních pravidel, daní a investičních možností.

EIU se zaměřuje na všechny myslitelné oblasti průmyslové výroby: automobilový a spotřebitelský průmysl, maloobchodní prodej, energetický sektor, finanční služby, jídlo, nápoje, tabákové výrobky, léky, datové a telekomunikační služby, cestování a turismus.⁹⁶

⁹⁵MUSACCHIO ADORISIO, Anna Linda. *Providing Country Intelligence online – The Economist Intelligence Unit (EIU)*. In EPLER, Martin J. *Managing Information Quality: Increasing the Value of Information in Knowledge-intensive Products and Processes*. 2nd edition. [s.l.] : Springer, 2006. s. 398. ISBN 3540314083.

⁹⁶ *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Industry intelligence services. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/industry-services.aspx>>.

7.2.1 Produkty Country Intelligence

Vzhledem k tématu budeme nadále analyzovat produkty vázané na Country Intelligence: tedy služeb pokrývajících sféru regionálních příležitostí a rizik (tedy zpravodajství typu country intelligence). Konkrétně jde o tyto služby:

- Viewswire.
- Country Reports.
- Country Data.
- Country Risk Service.⁹⁷

Viewswire⁹⁸ je portál, který uživatelům nabízí přehled důležitých světových politicko-ekonomických informací vsazených do kontextu jejich možných dopadů na byznys. Portál je pravidelně aktualizován zaměstnanci EIU, kteří se snaží pokrýt všechny významné události ve světě. Uživatel má možnost sledovat buď výběr z nejdůležitějších světových událostí, nebo vybrat region (popř. zkombinovat až dvě stě zemí), o kterých bude pravidelně a podrobněji informován do budoucna. Dále je možno nastavit různou preferenci konkrétních informačních kanálů: důraz je možno klást na politiku, ekonomii, byznys, finance nebo regulace. S využitím tohoto portálu je uživatelům nabídnut víceúrovňový přístup k zásadním informacím a zprávám. Tyto reporty, spolu s doplňujícími daty, aktualitami a pravidelnými zprávami jsou koncipovány s cílem nabídnout uživatelům informovaný vhled do aktuálního problému.

Zpravodajství ve smyslu *country intelligence* poskytují především dva produkty: *country reports* a *country profiles*. *Country reports* mapují situaci ve 181 zemích (*full report*, čtvrtletně), v případě zásadní události vychází doplňující *update report*. Koncový produkt má formát strukturované studie a obsahuje

⁹⁷ *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Country analysis and forecasts. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/countries-services.aspx>>.

⁹⁸ *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Viewswire. Dostupné z WWW: <<http://viewswire.eiu.com/index.asp?rf=0>>.

rozbor důležitých politických, ekonomických a finančních událostí v dané zemi za danou dekádu. Zpráva obsahuje nejen rozbor zásadních událostí cílové země, ale i částečně z této analýzy odvozený dvouletý výhled politicko-ekonomického vývoje. Cílem je zhodnotit aktuální politickou situaci v zemi a regionu, zasadit tyto údaje do globálních trendů a stanovit okruh příležitostí a rizik pro potenciální investory.

Další užitečnou službou doplňující výše zmíněné je *Country Risk Service*.⁹⁹ Ve zkratce jde o systém průběžného vyhodnocování rizik v prostředí rozvíjejících se trhů. Těch je pro potřeby uživatelů sledováno přibližně sto a to v šesti hlavních geopolitických okruzích (Afrika, Jižní a Severní Amerika, Asie a AustraloÁsie, východní a jižní Evropa). Průběžné sledování a vyhodnocování rizik je také poskytováno pro speciální (rizikové) formy investování: měnové, dluhové a bankovní spekulace. Risk je vždy vyhodnocován v rámci dvouletého horizontu a aktualizován měsíčně pro internetové předplatitele a čtvrtletně v publikacích tištěných. Celkové hodnocení je doplněno o krátký přehled krátkodobých investičních příležitostí, stejně tak jako o odhad bezprostředního politicko-ekonomického vývoje. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány detailnímu hodnocení tří hlavních pilířů (politika, ekonomika, finance) zprávy. Konečný rating je proto pojímán jako vysvětlení a propojení dílčích závěrů do celkového doporučení.

Sedmileté statistiky, ze kterých report vychází, jsou složeny z tvrdých dat minulosti (4 roky), odhadů současnosti (většinou aktuální rok) a předpovědí budoucnosti (2-3 roky).

⁹⁹ *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Services Risk assessment services. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/risk-services.aspx>>.

7.3 IHS Global Insight

Společnost Global Insight¹⁰⁰ (GI) patří, společně s EIU, k lídrům na trhu *country intelligence*. GI nabízí komplexní ekonomické, politické a finanční zpravodajství o zemích, regionech a průmyslových odvětvích. S využitím unikátní kombinace makroekonomického modelování, datových expertíz a globální sítě analytiků poskytuje informační zázemí pro lidi v řídicích funkcích a napomáhá tak jejich kvalitnímu rozhodování. Firma také poskytuje poradenství v mnoha sférách průmyslové výroby, konkrétně ve stavebnictví, energetice, zdravotnictví atd.¹⁰¹

GI pracuje se sítí analytiků a expertů, působících v 25 pobočkách a 14 zemí. Mezi její klienty patří na 3700 lidí z korporátního a vládního sektoru. Za rok 2009 firma dosáhla zisku 100 milionů dolarů.

V říjnu 2000 proběhla fúze se společností IHS, která za akvizici GI zaplatila 200 mil dolarů. Vstup vydavatelství IHS do Global Insight potvrdil vůdčí pozici společnosti na trhu poskytovatelů strategických informací.

7.3.1 Produkty Country Intelligence

Mezi nejvyhledávanější produkty GI patří bezesporu *country intelligence*.¹⁰² Jde o systematické sledování a vyhodnocování politického klimatu, ekonomických ukazatelů a legislativních procesů ve více než 200 zemích světa. Služba je placená a klientovi dostupná skrz privátní webové rozhraní *MyInsight*.¹⁰³

¹⁰⁰ *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/>>.

¹⁰¹ Global Insight. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 4.7.2003, last modified on 27.12.2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Global_Insight>.

¹⁰² *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Country Intelligence Home. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/CountryIntelligence>>.

¹⁰³ *IHS Insight* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS Global Insight: Country & Industry Forecasting. Dostupné z WWW:

Denní zpravodajství zahrnuje upozornění na důležité události ve sledované zemi, expertní analýzy klíčových aktualit. Průběžně publikované zpravodajství zahrnuje: ekonomické trendy a předpovědi, politické analýzy, regulace, daňové systémy a jejich dopady, vyhodnocování rizik (*Security risk analysis*). Celé zpravodajství je koncipováno jako investiční rádce, bez ohledu na to, zda se klient zabývá obchody na burze, přímými investicemi, či akciovými trhy. Cílem je zasadit vnitropolitický vývoj do globálního rámce, pomoci najít správnou investiční strategii a porozumět lokálním trhům a jejich postavení v rámci globálního finančního systému.

Advanced Country Analysis and Forecast¹⁰⁴ – produkt, v jehož rámci je klientovi umožněn přístup k těmto službám:

Aktuální analýzy (*Same-Day Analysis*) – klíčový investiční zpravodajský instrument pokrývající 203 zemí. Klientovi jsou zde dána k dispozici aktuální ekonomická data s jejich předpokládanými implikacemi pro investiční prostředí. Na základě publikovaných dat také dochází k úpravám ekonomických vyhlídek jednotlivých subjektů. Doplnkovou službu představují *Special report*, zachycující klíčové dění ovlivňující celkové klima a nabízející případové studie.

Zprávy o zemích (*Country reports*) – Country reports¹⁰⁵ představují základní pilíř Country Intelligence společnosti Global Insight. Každá zpráva má svou strukturu, sledující následující faktory:

Ekonomická data, předpovědi, analýzy – mapují stupeň vyspělosti tržního prostředí, konzistenci ekonomických politik, odolnost ekonomiky vůči globálním otřesům. Jádrem veškerých prognóz je důsledná práce se statistickou základnou:

<<http://myinsight.ihsglobalinsight.com/servlet/pub?pageContent=authform&WMRCSession=CC2.18A36-D83A-42F1-BF74-BDE7C5BBEB1F>>.

¹⁰⁴ IHS Global Insight [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Advanced Country Analysis and Forecast. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/ProductsServices/ProductDetail1039.htm>>.

¹⁰⁵ Tamtéž

v potaz jsou brány odhady růstu HDP, míry inflace, stavu veřejných financí, míry zadlužení země, průměrné a minimální mzdy, úrokové míry atd.

Politické analýzy – sledují politickou stabilitu a sociální kohezi dané země, reprezentaci zájmů, míru korupce, politický konsenzus a významné nestátní skupiny.

Analýzy regulačních opatření – přináší aktuální stav přijaté a plánované legislativy, regulativních opatření a vnitřních směrnic.

Daňový systém – firemní analytici sledují daňové systémy, posuzují jejich soudržnost a výhodnost z hlediska korporátního světa.

„Operační“ podmínky – pod touto kategorií nalezneme rozbor celkového postoje země vůči zahraničním investicím, investičnímu klimatu, situace na pracovním trhu, míru byrokracie atd.

Bezpečnostní rizika – hodnocení celkové bezpečnostní situace v zemi: terorismus, občanské nepokoje, míra kriminality, analýza vnějších nebezpečí.

Hodnocení nejlepších příležitostí (*Sovereign Risk Service*) – „ratingové“ hodnocení jednotlivých zemí¹⁰⁶ z pohledu jejich schopnosti dostát mezinárodním závazkům, vyhodnocování jejich dluhové situace a celkové likvidity. U rozvojových zemí, ale nejen u nich, je kladen důraz na zapracování aktuální politické situace, veřejného mínění, postoji veřejnosti vůči zahraničním investicím atd. Snahou je vytvořit „navigační systém“ pro investory a popsat situaci jednotlivých států s využitím přehledných ratingových hodnocení.

Služba zahrnuje detailní presentaci statistik celkového zadlužení země, složení dluhu, stavu veřejných financí, hodnocení solventnosti země. V přehledných tabulkách je zachyceno kvantitativní hodnocení ekonomických, politických a finančních faktorů a jejich dopadu na ochotu dané země dostát svým závazkům.

¹⁰⁶ IHS Global Insight [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Sovereign Risk Service. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/ProductsServices/ProductDetail1113.htm>>.

8 Statistické zdroje Country Intelligence

8.1 The World FactBook

The World Factbook¹⁰⁷ je volně dostupná faktografická databáze statistických ekonomických, geografických, demografických a jiných dat týkajících se 263 států a regionů¹⁰⁸ uznaných vládou USA. Správu a aktualizaci zajišťuje americká zpravodajská agentura CIA. Databáze je vedena jako periodikum s přiděleným číslem ISSN, aktualizace probíhá v pravidelných dvoutýdenních intervalech. K periodicitě se váže zajímavý fakt: před 11/9 docházelo k jednorázové, roční aktualizaci. Vyšší informační potřeba v rámci boje proti terorismu donutila zřizovatelskou CIA k průběžné aktualizaci, která lépe reflektuje změny v (z)globalizovaném světě.

Původní misí celého projektu bylo poskytnutí všech relevantních informací týkajících se států světa pro členy americké administrativy, politiky a businessmany. V současné době je zdroj ve zvýšené míře užíván akademickou sférou, v rámci které se konstituoval jako důvěryhodný zdroj informací o síle a postavení jednotlivých států světa. The World Factbook nabízí jen a pouze tvrdá data, tím napomáhá udržet svou vysokou kredibilitu v očích světové veřejnosti. Analýzy, komentáře, zpravodajství a jiné související produkty Country Intelligence je třeba hledat jinde - zde se v maximální míře dostává ke slovu statistika.

The World Factbook vychází *pravidelně*¹⁰⁹ od roku 1981 v tištěné verzi, od 90. let je obsah publikován na Internetu v rámci veřejné domény. To mj.

¹⁰⁷ *Central Intelligence Agency : The World Factbook* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>>. ISSN 1553-8133.

¹⁰⁸ Regiony jsou myšleny geopolitické celky jako EU atd.

¹⁰⁹ První číslo strategické ročenky vyšlo v roce 1962, tehdy ještě v utajeném módu. Veřejnost mohla poprvé nahlédnout do komplexních statistik v roce 1971 prostřednictvím tištěné verze.

znamená, že je možno s informacemi zde zveřejněnými nakládat bez dalšího svolení zřizovatele, stačí dodržet citační etiketu.¹¹⁰

Krom statistických dat charakterizujících ekonomický rozvoj, demografické trendy, podíly jednotlivých částí ekonomiky na celkovém HDP, armádních charakteristik atd. nabízí The World Factbook další neocenitelné nástroje pro hlubší pochopení jednotlivých států (regionů). Samozřejmostí jsou unikátní mapy, státní symboly a charakteristiky politických zřízení u popisovaných objektů. Stejně tak zde lze, výběrově, dohledat údaje o religiozitě, státních svátcích, míře HIV v populaci, politických stranách, míře organizovaného zločinu, korupci, gramotnosti, klimatu, nerostných zdrojích, mezinárodních arbitrážích etc.¹¹¹ Na začátku každého státního profilu je také uvedena velmi stručná historie s důrazem na 20. století.

S daty zde publikovanými lze dále pracovat. Je možné porovnávat jednotlivé ukazatele a vyvozovat z nich žebříčky pro jednotlivé země (cenné např. u hustoty zalidnění, nerostného bohatství atd.). Celou databázi lze také bezplatně stáhnout pro práci v režimu offline.

To vše činí z The World Factbook neocenitelný nástroj pro akademický výzkum, tvorbu politického know-how, či sofistikovaných business plánů.

8.1.1 World Leaders

Databáze World Leaders¹¹² je doprovodnou databází CIA Factbook, jejím smyslem je podat základní informace aktuálních o světových lídrech: jde o přehled vládních činitelů, prezidentů a guvernérů centrálních bank ve všech

¹¹⁰ Republikaovat lze všechny informace zde umístěné, výjimkou je pouze oficiální znak CIA, který podléhá speciální zákonné úpravě.

¹¹¹ Soupis všech poskytovaných informací viz. Tabulka 1.

¹¹² Central Intelligence Agency [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. World Leaders. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/world-leaders-1/index.html>>. ISSN 1553-8133.

státech uznaných vládou USA. Databáze je pravidelně kontrolována a má rovněž otevřený charakter.

Kontroverze

Vzhledem k povaze zřizovatele tohoto veřejného informačního zdroje nepřekvapí, že CIA plně reflektuje politickou linii vedenou americkou administrativou. Lze se proto setkat s kritikou, že výběr států, které jsou, nebo naopak nejsou do ročenky zařazovány, je ovlivněn politickou linií Washingtonu. Např. poněkud kontroverzní uznání republiky Kosovo bylo do databáze zaneseno bezprostředně po vyhlášené nezávislosti, navzdory tomu, že světové mínění není v této otázce jednotné. U jiných sporných bodů mezinárodních vztahů je však postoj CIA rezervovanější, např. Kašmír zde není zmíněn vůbec.

Jednotlivé sekce	Informace
<i>Geografie</i>	poloha, souřadnice hlavního města, příslušnost ke kontinentu a regionu, rozloha, hranice, pobřeží, klima, ráz krajiny, přírodní bohatství, rozdělení půdy, rizika možných přírodních katastrof, způsob, jakým se daná země podílí na řešení environmentálních problémů
<i>Demografie</i>	počet obyvatel, věkové složení obyvatelstva, průměrný věk, růst obyvatel, natalita, mortalita, migrace, genderové složení, dětská úmrtnost, průměrná délka života, fertilita, AIDS, etnika, náboženské složení; složení jazyků, kterými se v dané zemi mluví; gramotnost
<i>Vláda</i>	oficiální jméno země, typ vlády, hlavní město a jeho souřadnice, časový posun, administrativní dělení, datum získání nezávislosti, národní svátek, ústava, právní systém, volební právo pro ženy, výkonná, právo tvorná a soudní moc v zemi, nejvlivnější politické strany a skupiny, participace dané země v nadnárodních smlouvách a projektech, diplomatická reprezentace a kontakty na ambasádu pro Spojené státy, popis vlajky
<i>Ekonomika</i>	přehled, HDP, HDP per capita, HDP podle sektoru, pracovní síla (abs. čísla, podle sektoru), nezaměstnanost, chudoba, index G_{ini} , státní rozpočet a jeho přebytek/deficit, státní dluh (v % HDP), zemědělské produkty, výroba a spotřeba elektřiny, ropy a zemního plynu, import, export, rezervní měna, měna a její kurzy k hlavním měnám
<i>Komunikace</i>	telefony, rádio, internet
<i>Doprava</i>	letišť, přistávací plochy pro helikoptéry, silnice, železnice, vodní cesty, přístavy, flotila
<i>Armáda</i>	oddíly, branná povinnost, vojenská síla podle věku a pohlaví
<i>Mezinárodní aféry</i>	případné neshody s jinými zeměmi, drogy

8.2 NationMaster.com

Faktografická databáze NationMaster.com vznikla na základě nespokojenosti Luka Metcalfa (hlavního manažera projektu) s možnostmi dodatečného zpracování dat publikovaných v rámci The World FactBook. Vytvořil proto webové prostředí, které přebírá data od jednotlivých poskytovatelů faktografických databází s volným přístupem. Uživateli je v důsledku toho umožněno pracovat s velkou dávkou dat z různých zdrojů v rámci jednoho uživatelského prostředí, navíc s poměrně sofistikovanou škálou dalších nástrojů pro jejich zpracování (do tabulek, grafů atd. ...).

Databáze NationMaster.com zastřešuje následující volně dostupné databáze institucí: UNESCO, UNCTAD, WTO, World Bank, OECD, the World Resources Institute, Světové zdravotnické organizace atp. Základní údaje o zemích čerpá z databáze CIA The World Factbook.

Faktografická databáze NationMaster.com není, vzhledem k faktu, že zastřešuje více volně dostupných databází, poskytovatelem *country intelligence*. Do výčtu byla uvedena vzhledem k její popularitě mezi běžnými uživateli a příjemnému uživatelskému prostředí.

¹¹³ Tabulka zpracována dle údajů na: The World Factbook. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 7.3.2008, last modified on 23.9.2010. [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/The_World_Factbook>.

8.3 Principal Global Indicators

Shromažďuje data monitorující ekonomický a finanční vývoj dvaceti nejvyspělejších ekonomik světa (G-20). Portál spravuje IMF; jde o společný projekt *Inter-Agency Group on Economic and Financial Statistics*, kam patří Banka pro mezinárodní platby, Evropská centrální banka, Eurostat, Mezinárodní měnový fond, OECD, OSN a Světová banka.

Velkým plusem této otevřené databáze je příjemné, přehledné, uživatelské prostředí, které nabízí možnost nejen exportovat vybraná data do formátu xls, ale i dynamicky zobrazit vybrané statistické údaje a jejich vývoj v minulosti. Tabulky jsou řazeny buď dle jednotlivých ekonomických ukazatelů, nebo s využitím přednastavených statistických „balíčků“. Ty agregují data vhodná pro charakteristiku jednotlivých segmentů ekonomiky (*Real sector indicators, External sector indicators, Financial sector indicators, Government finance sector indicators, Market sector indicators*).

Portál Principal Global Indicators poskytuje následující statistická data charakterizující ekonomickou situaci skupiny G20: HDP, spotřebitelské ceny, míru nezaměstnanosti, průmyslový výnos, export, import, ukazatel IIP (International investment position), míru zahraničního zadlužení, úrokové sazby, spotřebitelskou důvěru, ceny energií a směnné kurzy.

9 Závěr

Zpravodajské zdroje představené v páté a šesté kapitole splňují podmínky vyplývající z rámce definovaného třetí kapitolou: jejich misí je uspokojit náročnou informační potřebu zaměstnanců soukromého sektoru a podpořit rozhodovací proces (*decision making*) v rámci firmy.

Na základě osobní zkušenosti musím vyzdvihnout agenturu Stratfor, ta ve svých bezpečnostních analýzách sice více spekuluje, na druhou stranu většina analýz z jejich pera nabízí originální a zároveň sofistikovaný pohled na jednotlivé události mezinárodních vztahů.

Oproti tomu Economist Intelligence Unit představuje bezkonkurenční statistický a analytický nástroj pro orientaci v politicko-ekonomických souvislostech prakticky všech států světa. Oproti výše uvedenému zdroji pracuje převážně s podloženými fakty.

U společnosti Global Insight je patrná orientace na průmysl a energetický sektor. Produkty společnosti tedy využijí spíše lidé pracující v průmyslu a obecně ve výrobě - tento aspekt globální ekonomiky mají analytici GI velmi dobře zmapovaný. Hůře si společnost vede na poli politických analýz.

V České republice neexistuje analogie zahraničních soukromých zpravodajských agentur, přesto jsem rozhodl představit některé zdroje politologických a bezpečnostních analýz, které zapadají do celkového kontextu práce. Například portál BusinessInfo.cz je výborným startovním bodem pro české subjekty snažící se prosadit v zahraničí. Další uvedené zdroje akademického původu nabízejí také kvalitní analytické informace vážící se k mezinárodním vztahům.

Za dobu svého existence se CIA The World Factbook etabloval jako jeden z nejdůvěryhodnějších, nejpřesnějších a zároveň nejcitovanějších zdrojů statistických informací *country intelligence*.

Díky rozsahu diskutovaného problému a omezením daných povahou diplomové práce nebylo možné provést rozbor všech relevantních informačních zdrojů. Vybrány byly takové, které splňují v terminologickém úvodu definované charak-

teristiky a díky svým referencím patří k těm nejvýznamnějším na českém, respektive globálním trhu.

10 Seznam použité literatury

1. GRAY, Colin S.; SLOAN, Geoffrey. *Geopolitics, geography and strategy*. Abingdon : Frank Cass Publishers, 1999. 292 s. ISBN 0-7146-4990-2.
2. BAUMAN, Zygmunt. *Globalizace : Důsledky pro člověka*. Praha : Mladá Fronta, 1999. 160 s.
3. STIGLITZ, Joseph E. *Jiná cesta k trhu : Hledání alternativy k současné podobě globalizace*. Praha : Prostor, 2003. 408 s. ISBN 80-7260-095-8.
4. TAINTER, Joseph A. *Kolapsy složitých společností*. Praha : Dokořán, 2009. 320 s. ISBN 978-80-7363-248-9.
5. CÍLEK, Václav; KAŠÍK, Martin. *Nejistý plamen*. Praha : Dokořán, 2007. 192 s. ISBN 978-80-7363-122-2.
6. FTOREK, Josef. *Public relations a politika*. Praha : Grada, 2010. 192 s. ISBN 978-80-247-3376-0.
7. JEHLIČKA, Petr; TOMEŠ, Jiří; DANĚK, Petr. *Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie*. Praha : Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s.
8. WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. vyd. 2. [s.l.] : [s.n.], 2002. 159 s. ISBN 80-86473-16-3.
9. KOUKOLÍK, František ; DRTILOVÁ, Jana. *Vzpouřa deprivantů : Nestvůry, nástroje, obrana*. Praha : Galén, 2006. 326 s. ISBN 978-80-7262-410-2.
10. INTelligence : Open Source Intelligence : CIA - Central Intelligence Agency. *NEWS Press (English)* [online]. 26.07.2010, 14, [cit. 2010-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.lexisnexis.com/uk/>>.

11. BORENE, Andrew M. More than espionage; Open-source intelligence should be part of solution. *The Washington Times* [online]. 27.1.2010, 20, [cit. 2010-12-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.lexisnexis.com/uk>>. ISSN 0732-8494.

12. Walking the beat. *The Washington Post* [online]. 2010, 9/11, [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.lexisnexis.com/uk/nexis/results/docview/docview.do?docLinkInd=true&risb=21_T10944775240&format=GNBFI&sort=RELEVANCE&startDocNo=1&resultsUrlKey=29_T10944775246&cisb=22_T10944775245&treeMax=true&treeWidth=0&csi=8075&docNo=>>.

13. KOPALOVÁ, Kristýna. *Country Intelligence*. Praha, 2005. 131 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce PhDr. Richard Papík, PhD.

14. *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/>>.

15. *BusinessInfo.cz : Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/>>.

16. *Central Intelligence Agency : The World Factbook* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>>. ISSN 1553-8133.

17. *DebkaFile : We Start Where the Media Stop* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.debka.com/>>.

18. *Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <www.eiu.com>.

19. *EnergyBulletin* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.energybulletin.cz/>>.

20. *Forbes : Web Site Reviews* [online]. 2010 [cit. 2010-12-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.forbes.com/bow/b2c/review.jhtml?id=6117>>.
21. *Global politics* [online]. 2009 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.globalpolitics.cz/>>. ISSN 1213-7685.
22. *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/>>.
23. *Intelligence online : Global strategic intelligence* [online]. Paříž : 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.intelligenceonline.com/>>.
24. *Internetový politologický časopis e-Polis* [online]. 2008 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.e-polis.cz/>>. ISSN 1801-1438.
25. *NATOaktual.cz : Oficiální portál Informačního centra o Nato* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.natoaktual.cz/>>.
26. *Obrana a strategie : Defense&Strategy* [online]. 2001 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/>>. ISSN 1802-7199.
27. *Perspectives : The Review of International Affairs* [online]. 2004 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.perspectives.cz/>>. ISSN 1210-762X).
28. *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <www.stratfor.com>.
29. *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/>>.
30. *ABZ slovník cizích slov* [online]. 2005 [cit. 2011-01-07]. ABZ.cz: slovník cizích slov - on-line hledání. Dostupné z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=intelligence>.

32. *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Africa Energy Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/aem/>>.

33. *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Africa Mining Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/ama/>>.

34. *Africa Intelligence* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. West Africa Newsletter . Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/lce/>>.

35. *Bloomberg BusinessWeek* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS Jane's. Dostupné z WWW: <<http://investing.businessweek.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=12004605>>.

36. *Britské listy* [online]. 2009 [cit. 2011-01-05]. Hlavní ekonom Mezinárodní energetické agentury: Ropa dochází rychleji, než jsme předpokládali. Dostupné z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/48255.html>>. ISSN 1213-1792.

37. *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Aktuality z teritorií. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/aktuality-z-teritorii/>>.

38. *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční poptávky. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-poptavky/>>.

39. *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční nabídky. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-nabidky/>>.

40. *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční projekty a tendry. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-projekty-tendry/>>.

41. *BusinessInfo.cz* [online]. 1997 [cit. 2011-01-05]. Zahraniční investiční příležitosti. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/zahranicni-investicni-prilezitosti/>>.

42. *Cambridge Dictionaries Online* [online]. 15.8.2010 [cit. 2010-12-18]. Cambridge Advanced Learner.

43. SIMPSON, Alan J. *CimLinks* [online]. 2010 [cit. 2010-12-19]. Corporate Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.comlinks.com/pol/ci2.htm>>.

44. LEWIS, Peter. *CNN Money : Fortune* [online]. 2010 [cit. 2010-12-18]. Companies Turn To Private Spies. Dostupné z WWW: <http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune_archive/2004/08/23/379380/index.htm>.

45. *Debka* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. DEBKA-Weekly. Dostupné z WWW: <<http://www.debka.com/weekly/subscribe/>>.

46. *Eastbound.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Čína stojí na křižovatce elektronického odpadu a vzácných kovů. Dostupné z WWW: <<http://eastbound.cz/2010/12/cina-stoji-na-krizovatce-elektronickeho-odpadu-a-vzacnych-kovu/>>.

47. *Elef* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Stručné dějiny mezinárodních vztahů. Dostupné z WWW: <<http://www.elef.cz/old/referaty/r/mv/mv02.htm>>.

48. *EnergyBulletin.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Ropný zlom - úvodní informace. Dostupné z WWW: <<http://www.energybulletin.cz/?q=clanek/ropny-zlom-uvodni-informace>>.

49. BARLOW, John Perry. *Forbes* [online]. 10.07.2002 [cit. 2011-01-07]. Why Spy?. Dostupné z WWW: <<http://www.forbes.com/asap/2002/1007/042.html>>.

50. *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Country Intelligence Home. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/CountryIntelligence>>.

51. *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Advanced Country Analysis and Forecast. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/ProductsServices/ProductDetail1039.htm>>.

52. *IHS Global Insight* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Sovereign Risk Service. Dostupné z WWW: <<http://www.ihsglobalinsight.com/ProductsServices/ProductDetail1113.htm>>.

53. *IHS Insight* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS Global Insight: Country & Industry Forecasting. Dostupné z WWW: <<http://myinsight.ihsglobalinsight.com/servlet/pub?pageContent=authform&WMRCSession=CC218A36-D83A-42F1-BF74-BDE7C5BBEB1F>>.

54. LANVIN, Bruno. *INSEAD Articles* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Gaining a competitive advantage with knowledge-based skills. Dostupné z WWW: <http://www.lexisnexis.com/uk/nexis/results/docview/docview.do?docLinkInd=true&risb=21_T10945252950&format=GNBFI&sort=RELEVANCE&startDocNo=1&resultsUrlKey=29_T10945252953&cisb=22_T10945252952&treeMax=true&treeWidth=0&csi=148636&docNo=2>.

55. *Národní knihovna ČR* [online]. 2009 [cit. 2010-12-18]. KTD - Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) . Dostupné z WWW: <http://aleph.nkp.cz/F/FVE4G13YAUCGFCGB2UF48BX6VH3CRHSETTEKP7P9GMJ1XTVH1F-10442?func=file&file_name=find-b&local_base=KTD>.

56. *Press Room* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. IHS . Dostupné z WWW: <<http://press.ihs.com/images/10006/IHSJanesFactSheet.pdf>>.

57. PETRÁČEK, Zbyněk. *Respekt.cz* [online]. 2006 [cit. 2011-01-06]. Můj oblíbený web. Dostupné z WWW: <<http://respekt.ihned.cz/c1-36288760-debka-com>>. ISSN 1801-1446.

58. *Rozumět médiím* [online]. 2008 [cit. 2010-12-27]. Mediální slovníček I-N. Dostupné z WWW: <http://web.archive.org/web/20080514075657/rozumetmediim.cz/slovnicek/slovniceki_n.htm#23>.

59. FRIEDMAN, George. *Stratfor* [online]. Austin : 20.7.2010 [cit. 2010-12-18]. Geopolitics, Nationalism and Dual Citizenship. Dostupné z WWW: <http://www.stratfor.com/weekly/20100719_geopolitics_nationalism_and_dual_citizenship>.

60. *Stratfor* [online]. 2009 [cit. 2011-01-05]. Nigeria

61. FRIEDMAN, George. *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2011-01-05]. Egypt and the Destruction of Churches: Strategic Implications Read more: Egypt and the Destruction of Churches: Strategic Implications | STRATFOR . Dostupné z WWW: <<http://www.stratfor.com/weekly/20110103-egypt-and-destruction-churches-strategic-implications>>.

62. *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2011-01-06]. Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.stratfor.com/>>.

63. *Stratfor* [online]. 2010 [cit. 2011-01-06]. Stratfor Video Center. Dostupné z WWW: <<http://www.stratfor.com/video>>.

64. *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. ViewsWire. Dostupné z WWW: <<http://viewswire.eiu.com/index.asp?rf=0>>.

65. *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Country analysis and forecasts. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/countries-services.aspx>>.

66. *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Services Risk assessment services. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/risk-services.aspx>>.

67. *The Economist Intelligence Unit* [online]. 2010 [cit. 2011-01-07]. Industry intelligence services. Dostupné z WWW: <<http://www.eiu.com/public/industry-services.aspx>>.

68. *The Indian Ocean Newsletter* [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Africa Intelligence. Dostupné z WWW: <<http://www.africaintelligence.com/ion/>>.

69. *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. 2004 [cit. 2011-01-05]. Mezinárodní vztahy. Dostupné z WWW: <<http://www.iir.cz/display.asp?ida=19>>. ISSN 0323-1844.

70. *Ústav mezinárodních vztahů* [online]. 2004 [cit. 2011-01-07]. Mezinárodní politika . Dostupné z WWW: <<http://www.iir.cz/display.asp?ida=18>>. ISSN 0543-7962.

71. LAING, JONATHAN R. *Wall Street Journal's* [online]. 15.10.2001 [cit. 2010-12-18]. STRATFOR, the Shadow CIA, onA private intelligence service predicts more terror attacks -- and victory for the U.S. Afghanistan. Dostupné z WWW: <<http://interactive.wsj.com/archive/retrieve.cgi?id=SB1002927557434087960.djm>>.

72. SHACHTMAN, Noah. *Wired* [online]. 10.05.2001 [cit. 2011-01-07]. Debka: Conflict.

73. BULD, Leonard M. *The Secret Language of Competitive Intelligence : How to see Through & Stay Ahead of Business Disruptions, Distortions, Rumors & Smoke Screens*. New York, : Crown Business, 2006. Disruptions, Distortions, Rumors & Smoke Screens, s. 4-5. ISBN 0609610899.

74. MUSACCHIO ADORISIO, Anna Linda . Providing Country Intelligence online – The Economist Intelligence Unit (EIU). In EPLER, Martin J. *Managing Information Quality: Increasing the Value of Information in Knowledge-intensive*

Products and Processes. 2nd edition. [s.l.] : Springer, 2006. s. 398. ISBN 3540314083.

75. MUSACCHIO ADORISIO, Anna Linda . Providing Country Intelligence online – The Economist Intelligence Unit (EIU). In EPLER, Martin J. *Managing Information Quality: Increasing the Value of Information in Knowledge-intensive Products and Processes*. 2nd edition. [s.l.] : Springer, 2006. s. 398. ISBN 3540314083.

76. BURKE, Cody Freeing knowledge, telling secrets: Open source intelligence and development . In *CEWCES Research Papers* [online]. [s.l.] : Bond University : School of Humanities and Social Sciences, 2007 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://epublications.bond.edu.au/cewcres_papers/11/>.

77. Geopolitika. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 28.8.2010, last modified on 28.8.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Geopolitika>>.

78. Global Insight. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 4.7.2003, last modified on 27.12.2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Global_Insight>.

79. Halford Mackinder. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8.1.2006, last modified on 14.12.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Halford_Mackinder>.

80. Inteligence. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 29.7.2008, last modified on 6.12.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Inteligence>>.

81. Jane's Information Group. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 19.9.2006, last modified on 28.12.2010 [cit. 2010-12-28]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Jane%27s_Information_Group>.

82. PAPIK, Richard Metody Competitive intelligence na internetu. In *Infomedia 1998* [online]. Praha : [s.n.], 1998 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.inforum.cz/archiv/infomedia98/pdf/papik.pdf>>.

83. PAPIK, Richard Metody Competitive Intelligence v prostředí externích informačních systémů. In [online]. Praha : [s.n.], 2003 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <<http://si.vse.cz/archive/proceedings/2003/metody-competitive-intelligence-v-prostredi-externich-informacnich-systemu.pdf>>.

84. Mezinárodní vztahy. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 23.7.2009, last modified on 19.10.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD_vztahy>.

85. Private intelligence agency. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 11.9.2008, last modified on 3.8.2010 [cit. 2010-12-18]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Private_intelligence_agency>.

86. Terorismus. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 18.5.2006, last modified on 17.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Terrorismus>>.

87. The World Factbook. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 7.3.2008, last modified on 23.9.2010 [cit. 2011-01-07]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/The_World_Factbook>.

11 Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Úvodní webový „rozcestník“ Indigo Publications	33
Obrázek 2: Titulní strana portálu Intelligence online	35
Obrázek 3: Mapa zpravodajského pokrytí (východní pobřeží).....	37
Obrázek 4: Mapa zpravodajského pokrytí (Maghreb)	37
Obrázek 5: Mapa zpravodajského pokrytí (Západní Afrika)	38
Obrázek 6: Ukázka z placeného emailového reportu nabízeného v rámci produktu DEBKA-Net-Weekly.....	42
Obrázek 7: Úvodní stránka portálu Stratfor	44
Obrázek 8: přehledná tabulka jednotlivých zpravodajských produktů agentury Stratfor.....	47
Obrázek 9: Ukázka zpráv z rubriky „Aktuality z teritorií“ portálu BusinessInfo.cz	56
Obrázek 10: Agentura JANES: schéma cílů, produktů, služeb	61
Tabulka 1: Informace standardně poskytované o každém státu.....	73

12 Seznam zkratek

AMO	Asociace pro mezinárodní otázky
BBC	The British Broadcasting Corporation
BIS	Bezpečnostní informační služba
CI	Competitive Intelligence
ČTK	Česká tisková kancelář
EIU	Economist Intelligence Unit
EROI	Energy return on investment
EU	European Union
EZLN	Ejército Zapatista de Liberación Nacional
FBI	The Federal Bureau of Investigation
FSB	Federal Security Service
G20	The Group of Twenty
GI	Global Insight
GP	Global Politics
HDP	Hrubý domácí produkt
IMF	The International Monetary Fund
MZV	Mezinárodní vztahy
NATO	The North Atlantic Treaty Organization
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OPEC	The Organisation of the Petroleum Exporting Countries
OSINT	Open-source Intelligence
OSN	Organizace spojených národů
PR	Public Relations
SWAPO	South-West African People's Organization
TDKIV	Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
ÚMV	Ústav mezinárodních vztahů
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNITA The National Union for the Total Independence of Angola
WTC World Trade Center
WTO The World Trade Organization